KURDISTAN

بەرەی یەکگرتووی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ئەرکێکی مێژووییە

بەشی یەکەم

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: ڕەحمان نەقشی

کۆمەڵێک وتووێژ لە ماڵپەڕی ڕۆژی کورد

پێڕست:

١- قادر وریا، ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان(حدک؛ یەکڕیزی و یەکگرتوویی هێز و ڕێکخراوە سیاسییەکان دەتوانێ ببێتە هۆی یەکێتی و یەکگرتوویی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵات.. ٤

٢- قەرەنی قادری چاودێر و شرۆڤەکاری سیاسی؛ لایەنەکانی ڕۆژهەڵات بۆ گەیشتن بە لێک نزیکبوونەوە، دەبێ لەگەڵ خۆیاندا بپەیڤن.. ٧

٣- بابەشێخ حوسێنی سکرتێری گشتیی سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران؛ دەبێ لایەنەکان دوور لە هەر هەستی خۆبینی پێکەوە دانیشن و کار بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی بکەن.. ١٠

٤- ڕەزا کەعبی، جێگری سکرتێری گشتیی کۆمەڵەی زەحمەتکیشانی کوردستان؛ دەبێ حیزبەکان قەبۆڵی بکەن کە نوێنەری بەشێکن لە بزووتنەوە و لە کۆمەڵگا.. ١٢

٥- حەسەن شەڕەفی، جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران (حدکا)؛ بوونی پەیوەندییەکی دۆستانە بە دوور لە کێشە و ناتەبایی لە نێو هێزەکان دەبێ هەبێ... ١٥

٦- پەرویز ڕەحیم، مامۆستای زانستەسیاسییەکان لە زانکۆی سەلاحەدین؛ دروستکردنی "حکومەتی کاتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان" لە تاراوگە تا ئازادبوونی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕێگەچارەیە.. ١٨

٧- محەمەد جەمشیدی، وتە بێژی پارتی لیبرال دیمۆکراتی کوردستان؛ پێویستە هەموو ناکۆکیەکانمان لە پێناو بەرژەوەندی گشتی گەلەکەمان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان وەلا بنێن.. ٢١

٨- وریا ساڵحزادە جێگری سەرۆکی گشتیی پارتی سەربەستیی کوردستان؛ ئێمە لەگەڵ دروستبوونی بەرەیەکی کوردستانین.. ٢٤

٩- دوکتور کامران ئەمین ئاوە چاودێری سیاسی؛ دەبێ لایەنەکان کاری هاوبەش بکەن، یەکتری قبوڵ بکەن.......... ٢٦

١٠- عوسمان جەعفەری، سەرۆکی یەکێتی دیموکراتی کوردستان؛ پێکهێنانی بەرەیەک لە نێوخۆی هێزەکانی کوردستانی خۆرهەڵات پێویستە و زەرووەتێکی مێژووییە.. ٣١

١١- مستەفا شەمامی ڕێکخەری گشتیی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان؛ باشترین ڕێگە بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی، پێکهێنانی کۆنفرانسی ئاشتیی نەتەوەییە بۆ ڕۆژهەڵات.. ٣٧

١٢- عەبدوڕڕەحیم مەعریفەتی، ئەندامی دەفتەری سیاسیی ڕێکخراوی خەباتی شۆڕشگێڕی کوردستان؛ پێکهێنانی بەرە پێویستیی بە لێبڕاویی و فیداکاریی زۆری لایەنەکان هەیە.. ٤٠

١٣- نوێنەرایەتیی کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان؛ بەخۆماندا بچینەوە و بیر لە یەکگرتن و خەباتی هاوبەش بکەینەوە... .... ٤٤

١٤- عەبدوڵڵا حیجاب، سیاسەتمەدار؛ لایەنەکان مەرج بۆ یەکتر دامەنێن و دیالۆگێکی هەمەلاگر و بەرفراوان دەست پێ بکەن.. ٤٧

١٥- شەماڵ مامزادە بۆکانی، کادێری پێشکەوتووی پارتی ئازادیی کوردستان؛ بوونی بەرە دەتواندرێ ببنە جەمسەرێک لە باڵانسی سیاسی ناوچەکەدا.. ٥٠

١٦- سوورکێو زەکی، چالاکی سیاسی و مامۆستای زانستە کۆمەڵایەتییەکان لە سوئێد؛ بۆ ڕزگاریی ڕۆژهەڵات هەنگاوی یەکەم گێڕانەوەی متمانەیە بۆ خەڵکی ڕۆژهەڵات.. ٥٣

١٧- ڕزگار عەبباسزادە، ئەندامی سەرکردایەتی، بەرپرسی پێوەندییەکانی پارتی ئازادیی کوردستان لە هەولێر؛ بەرە دەتوانێ هێز و لایەنەکان لە ژێر چەترێک و بۆ وەدیهێنانی ئامانجە هاوبەشەکان کۆ بکاتەوە............................ ٥٧

١٨- شەریف بێهرووز، سیاسەتمەدار؛ هیچ بەرەیەک بە بێ ڕێکەوتنی سیاسی جێبەجێ نابێ.............................. ٦٠

قادر وریا: یەکڕیزی و یەکگرتوویی هێز و ڕێکخراوە سیاسییەکان دەتوانێ ببێتە هۆی یەکێتی و یەکگرتوویی گەلی کورد لە رۆژهەڵات

بۆچی لە پاش ٣٧ ساڵ دەسەڵاتداریی کۆماری ئیسلامی ئێران، پارت و لایەنە سیاسییەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان، هەوڵ نادەن هێز و توانای سیاسی و نیزامی خۆیان لە چوارچێوەی بەرەیەکی سیاسی یەکگرتوودا بەکار بێنن؟ لەمپەرەکانی بەردەم پێکنەهاتنی ئەو بەرە یان هاوەدەنگییە سیاسییە چییە؟ چۆن دەکرێ لایەنە سیاسییەکان لە دەوری یەک پلاتفۆرمی هاوبەش کۆ ببنەوە و خەباتێکی هاوبەشی سیاسی و نیزامی لەدژی کۆماری ئیسلامی بکەن؟

ماڵپەڕی رۆژی کورد لە پێناو لێک نزیککردنەوەی هێز و لایەنەکان و لێک تێگەیشتنیان لەسەر پرس و بابەتی پەیوەندیدار بە پێکهێنانی بەرەیەکی کوردستان ئەم دۆسیەی کردۆتەوە و ڕای ئەندامانی رێبەریی حیزبەکان و هەروەها کەسایەتییە سیاسییەکانی رۆژهەڵات و شرۆڤەکارانی سیاسی وەرگرتووە.

بەڕێز قادر وریا، ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان(حدک) وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

قادر وریا: بەرەنگاربوونەوەی ڕێژیمێکی وەک کۆماری ئیسلامی و ئامادەکاری بۆ هەر ئەگەرێک لە ئێراندا و لە هەلومەرجی ئێستای رۆژهەڵاتی نێوەڕاستدا پێویستی بە هێز و توانایەک هەیە کە بتوانێ بەربەستەکان لەسەر ڕێگەی کورد لابەرێ و

بواری هاتنەدیی زیاترین رادە لە داخوازەکانی بڕەخسێنێ. ئەم هێزەش تەنیا بە یەکگرتوویی و یەکڕیزیی گەلی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان مسۆگەر دەبێ.

بە درێژایی مێژووی خەبات و بەرخۆدانی گەلی کورد و هەر نەتەوەیەکی دیکە بۆ گەیشتن بە ماف و ئازادییەکانی، گەورەترین مەترسی و کاریگەرترین خاڵی لاوازی، ناتەبایی و یەکگرتوونەبوون بووە کە کەلێنی خستۆتە ریزی خەباتکاران و دەرفەتی بۆ داگیرکەران و دوژمنانی ئازادی رەخساندوە کە زەبری قورس لە ئازادیخوازان بوەشێنن و لە گەیشتن بە ئامانجەکانیان ناکامیان بکەن.

لە هەلومەرجی ئێستای خەباتی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستاندا یەکڕیزی و یەکگرتوویی هێز و رێکخراوە سیاسییەکان دەتوانێ ببێتە هۆی یەکێتی و یەکگرتوویی گەلی کورد لە رۆژهەڵات بە گشتی و، پێکهێنانی بەرەی کوردستانی یەکێک لە شێوازەکانی مسۆگەرکردنی ئەم یەکگرتووییەیە کەدەتوانێ هێزی کورد بۆ سەرکەوتن بەسەر دوژمندا رێک بخا و رێگە لە پەرتەوازەیی و بەفیرۆچوونی تواناکان بگرێ و رێگە نەدا ناتەبایی و تەنانەت وێککەوتنی هێزە شۆڕشگێرەکان بێتە ئاراوە.

رۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

قادر وریا: بەداخەوە لە ئێستادا هێزە سیاسییەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان ئەو ئامادەییەیان تێدا نیە کە بەرەیەکی یەکگرتوو بۆ هەر ئەگەرێکی داهاتوو پێک بێنن. پەرتەوازەیی و ناکۆکیی نێو ریزەکانی هێزە سیاسییەکانی رۆژهەڵات کە خۆی لە لەتبوون و پارچەبوونی حیزبەکان لەم ساڵانەی دواییدا دەردەخا گرفتێکە کە سەرەرای هەوڵدانی بەشێک لەم هێزانە و داوا و چاوەڕوانییەکانی خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان بۆ لێک نزیکبوونەوە و یەکڕیزی، تا ئێستا رێگەی نەداوەهەنگاوێکی جیددی و بەکردەوە بۆ ئەم مەبەستە هەڵبگیرێ.

هەرکام لەم هێزانە کاتی دەربڕینی راوبۆچوونی خۆیان بەرامبەر پرسی یەکڕیزیی هێزە کوردییەکان بە توندی پێ لەسەر پێویستیی یەکگرتوویی و هەنگاونان بۆ ئەم مەبەستە دادگرنەوە، بەڵام بە کردەوە تا ئێستا ئەم زەروورەتە نەهاتۆتەدی و بەشێک لە حیزبەکان لە چوارچێوەی ناکۆکییە سیاسی و تەشکیلاتییەکانیاندا ئامادە نین لەگەڵ بەشێکی دیکەدا بچنە نێو بەرە یان هەر رێککەوتێکی دیکەوە.

بێگومان پێکهاتنی بەرەی کوردستانی دەبێ بە لێک تێگەیشتنی لایەنەکان و دەرکی هەلومەرج و مەترسییەکانی سەر رێگەی

خەبات و هەست بە بەرپرسیارێتی کردنی هێزە شۆڕشگێرەکان بێتە ئاراوە و،هەموو هێزەکان بۆ هاتنەدیی ئەم زەروورەتە بە فیداکاری و لەخۆبوردووییەوە بێنە پێش. وەلانانی ناکۆکی و جیاوازییەکان و پێکهێنانی هێزێکی یەکگرتوو کە هەرکام لە لایەنەکان بە پێی توانا و هێز و قورساییان تێیدا بەشداربن مەرجی سەرەکیی هاتنەدیی ئەم زەروورەتەیە.

رۆژی کورد: **بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە؟ پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟**

قادر وریا: بە بڕوای من ئەگەر حیزب و رێکخراوە کوردستانییەکان ئەوجۆرەی ئیدیعا دەکەن ئامانجیان خزمەت بە نەتەوەکەیان و دابینکردنی مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد بێ، دەبێ لەپێناو ئەو ئامانجە پیرۆزەدا واز لە بەشێک لە بەرژەوەندە حیزبی و گرووهییەکانی خۆیان بێنن و لەسەر لانیکەمێک لە ویست و داخوازەکانیان رێککەون و هێزی کورد رێک بخەن. بێگومان دۆخی ئێستای هێزە سیاسییەکانی کوردستان ئامادەییەکی زۆر کەمی تێدایە بۆ بەرەوڕووبوونەوە لەگەڵ ئاڵوگۆڕی جیددی لە پێوەندی لەگەڵ ئێراندا و ئەوە وادەکا زەروورەتی هەوڵدان بۆ لێک نزیکبوونەوە و پێکهێنانی بەرە یان هەر رێککەوتنێک کە بواری هاوکاری و یەکریزیی هێزەکانی رۆژهەڵات برەخسێنێ لە هەموو کات زیاترە و هەر هێزێک بە هەر بیانوویەک بەربەست دروست بکا و چەت بخاتە سەر ئەم رێگەیە لە داهاتوودا دەبێ وڵامی مێژوو بداتەوە و بەرپرسیارێتی هەر شکست و نەهامەتییەک بۆ گەلی کورد وەئەستۆ بگرێ.

یەکێک لەو کارانەی دەتوانێ رۆڵیان هەبێ لە بەستێنسازی بۆ پێکهاتنی بەرە، وەڕێخستنی باس و دیالۆگ لە نێوان رێکخراوەکان و چالاکانی سیاسی لە بارەی ئەم پێویستییەو، رەخنەگرتن و تیشک خستنەسەر هۆ و هۆکارەکانی پێک نەهاتنی بەرەیە. ئەم بایەخدانی ئێوە بەم باسە، و وروژاندنی کۆمەڵێک پرسیاری جۆراوجۆر لە سەر لەمپەرەکان و بەربەستەکانی پێکهاتنی بەرە، دەتوانێ رۆڵێکی ئەرێنی هەبێ لە بەرەوپێشبردنی ئەم باسە گرنگە دا و جێگای دەسخۆشییە.

ئەم وتووێژە ١ی فێوریەی ٢٠١٦ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٢ی جوونی ٢٠١٦

قەرەنی قادری: لایەنەکانی رۆژهەڵات بۆ گەییشتن بە لێک نزیکبوونەوە، دەبێ لەگەڵ خۆیاندا بپەیڤن

بەرێز قەرەنی قادری، چاودێر و شرۆڤەکاری سیاسی وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

قەرەنی قادری: لەمێژە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان باس لە "بەرەی کوردستانی" دەکرێت و تەنانەت هەندێک لایەنیش بەتەواوی توانایانەوە وزەی هزریی خۆیان بۆ ئەو "ئاوات"ە تەرخانکردووە و دەیکەن، بەڵام تا ئێستا هیچ بەرهەمێکی نەبووە. لە پاڵ ئەوەشدا، ساڵانێکە حزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە دۆخی کەشوهەوای دوای جیابوونەوەدا دەژین. ئەم دۆخە کارێکی وای کردووە، کە مەوداکان دوورتر ببنەوە. ئەوەی کە هەیە دیالۆگەکێکی سنووردار و لە بوارێکی گەلێک تەسک و داخراو، دووقۆڵە یان چەندقۆڵە، ئەویش لە مەیدانێکی گەلێک بچووک و نەزۆکدا بەڕێوە دەچێت.

رۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

قەرەنی قادری: دۆخی سیاسی لە ئێران و ڕۆژهەڵاتی کوردستان وا دەخوازێت، کە حزب و ڕێکخراوە سیاسییەکان کاری هابەشیان هەبێت و لە کردەوەدا بتوانن ببن بە هاوکێشەیەکی سیاسی، بەڵام بارودۆخی حزبە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی لەو ئاستەدا نییە کە بتوانن وڵامی ئەو پێویستییە بدەنەوە. بە واتایەکی دیکە، ئەوان لە دەرەوەی ئەو پێداویستییەدا بە

کاروباری خۆیانەوە سەرقاڵن. هەر ئێستا لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا، دوو دیموکرات، پێنج کۆمەڵە و چەند ڕێکخراوی دووانەیی تریش هەن.

ئەم دیمەنە، بڕستی لە بزووتنەوەی سیاسیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بڕیوە. هۆکارەکەشی بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە ئەو حزبانە بۆ ماوەیەک لە ململانێییەکی توندی ناوخۆدا بوون و لە ئاکامدا تەقینەوەی سیاسی یەخەی گشتیانی گرتەوە. هەر ئەمە کارێکی وای کردووە، کە حزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ناتوانن و ناخوازن لە ژێر سەیوانەیەکدا کۆ ببنەوە و "بەرەی کوردستانی" پێک بێنن.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە؟ پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

قەرەنی قادری: هەر لەو پەیوەندییەدا، کاتێک باس لە "بەرەی کوردستان"ی دەکرێت، دەبێ بەر لە هەموو شتێک پێشمەرجەکانی پێکهێنانی "بەرە" لە ئارادا بێت، کە ئەمە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا بوونی نییە.

پێشمەرجەکان:

لە ئەدەبیاتی سیاسیدا، "بەرە" بە مانای "بەرزترین شکڵی ڕێکخستن لە کاری هاوبەش" دا باسی لێوەدەکرێت. ڕادەی لێک نزیکبوون و بەڕێوەبردنی کردەوەی هاوبەش لە بوار و بۆنە جۆراوجۆرەکاندا، هەندێک لە بنەما و پێشمەرجەکانی ئەم دیاردەیەن. لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا ئەم نزیکی و کاری هاوبەشە بەدی ناکرێن.

یەکێک لە گرفتە سەرەکییەکانی ئەم چەند ساڵە ئەوە بوو، کە بەشی هەرە زۆری باس و لێدوانەکان بۆ بەرە تەرخان کرابوون و لە کردەوەشدا هیچ بایەخێک بە شێوەکانی تری کاری هاوبەش، کە دەست پێڕاگەییشتن بەوان ئاسانترە، نەدەدرا. بەموتڵەقکردنی "بەرەی کوردستانی"، گشت فۆرمەکانی تری پێکەوەکارکردنی خستنە پەراوێزی خۆیەوە و دەرگەی باس و لێدوانیشی بەسەردا داخستن.

هەنگاونان بەرەو ناسینی گرفت و کێشەکان و ئاساییکردنی پەیوەندییەکان، گرنگترین و سەرەکیترین کارە بۆ گەییشتن بە

لێک نزیکبوونەوە. دەبێ ئەم ڕاستییەش ببینین کە مەودا، گرژی، سڕینەوە و نکۆڵیی سیاسی لە یەکتر، کێشە و گرفتی سیاسی و شەخسیی لە نێوان حزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان گەلێک زۆرە. خاڵە هەرە لاوازی بزووتنەوەی سیاسیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، نەبوونی پرۆژە و مەیلی بەرفراوانە بۆ ناسینی کێشە و گرفتەکان.

بە لەبەر چاوگرتنی ئەم تێبینییانە، من هیچ چەشنە ئاسۆیەک بۆ سەرگرتنی پلانی لایەنگرانی بەرەی کوردستانی نابینم. پارت و ڕێکخراوە سیاسی و مەدەنییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بۆ گەییشتن بە لێک نزیکبوونەوە، دەبێ لەگەڵ خۆیاندا بپەیڤن. قەیرانی پەیوەندیی نێوان حزب و ڕێکخراوە سیاسییەکان، هەروەها گیروگرفتی سیاسی، فکری و شەخسیی ئەوان، لەم پلە و قۆناغەدا نییە کە بەرەی کوردستانی لێ بێتە بەرهەم.

ئەم وتووێژە لە ١٢ی مانگی ئاگۆستی ٢٠١٥ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٢ی جوونی ٢٠١٦

بابە شێخ حوسێنی: دەبێ لایەنەکان دوور لە هەر هەستی خۆبینی پێکەوە دانیشن و کار بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی بکەن

بەرێز بابەشێخ حوسێنی سکرتێری گشتیی سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

بابە شێخ حوسێنی: ئاشکرایە کاری هەر جولانەوەییکی سیاسی وکۆمەلایەتی و تەنانەت هەر جۆرە ناوەندێکی چالاکی مەدەنی، کە ئەرکێک و بەرپرسایەتێکی گشتیی و هەمەلایەنەی لە ئەستۆیە، بۆ سەرکەوتن و گەیشتنیی بە ئاکام و ئامانجی شیاو، پێویستە زۆربەی پێک هاتەکانی جەماوەر بەشداریی چالاکانەی تێیاندا هەبێ.هەر لەو روانگەوە جولانەوەی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران کە جولانەوەیەکی رەواو ماف خوازانەیەو لە بەرانبەر سەرەرۆترین رژیم لە تێکۆشاندایە، خاڵێکی زۆرلاوازی نەبوونی یەکییتی و یەکگرتوویی لە نێوان هێزو لایەنەسیاسیەکانە.نەبوونی یەکییتی و تەبایی و لە هەمانکاتدا ناکۆکی قووڵ و ریشەیی لە نێۆان لایەنەکاندا و تەجروبەی تاڵی جەنگی براکوژی لە ساڵەکانی دیەی ٨٠ زاییني و کوژرانی دەیان کەس لە رۆڵەکانی کورد بە دەستی یەکتر و زیانە قووڵەکانی ئەو جەنگەو ئەو ناکۆکیانەو، کەڵک وەرگرتنی رژیمی ئاخوندی لە بوونی پەرەتەوازەیی هێزەسیاسیەکانی کوردستانی ئێران... و هتد. گرینگی و زەرورەتی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی دەسلمێنی و هەر جۆرە کەمتەرخەمییەک لەو چوارچێوەدا بە یەکێک لە زیانبارترین کەم کاریەکانی هێزەکانی کوردستانی ئێران دەزاندرێ.

رۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

بابە شێخ حوسێنی: بە باوەڕی من لەمپەرو کۆسپ لە بەردەم بەرەی کوردستانی گرینگی نەدان و جیددی نەبوونی لایەنە سیاسیەکانی کوردستانی ئێرانە بە بەرەی کوردستانیە. هەروەها بوونی ناکۆکی و جودا بوونەوەو دابەش بوونی هێزەکانی کوردستانی و پێکهاتنی چەندین لایەنی دیکەی کوردستانی کە بە داخەوە دوای دابەش و جودا بوونەوەکان ناکۆکی و کێشەکان چوونە قاڵب و چوارچێوەیکی ئەوتۆ کە لایەنەکان لە سالانی رابردوو بەرچاوتر تەحمول یەک ناکەن.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

بابە شێخ حوسێنی: سەرەتایی ترین ڕێگەو میکانیزم بۆ گەیشتن بە ئاکامێک ئەوەیە کە هێزو لایەنە دیارو مێژینەیەکانی کوردستان بە گیانێکی بەرپرسانەو دوور لە هەر هەستی خۆبینی پێکەوە دانیشن و ڕێگەکان و پرۆژەکان بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی بخەنە بەر باس و لێکدانەوەو لێکۆڵێنەوەی لە سەر بکەن. لە دوای بەراوردی تێکرای پرۆژەی لایەنەکان، دەکرێ لە سەر پرۆژەییکی هاوبەش رێک کەون و بیخەنە بەر چاوی تێکرای حیزب و لایەنە سیاسیەکان و کەسایەتیە سیاسیەکان.لە ئاکامدا دەتواندرێ کۆبوونەوەیەکی بەرینتر و بەربلاوتر پێک بهێندرێ بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی کە هەموو لایەنەکان و کەسایەتیەکان لە پێکهێنانی دەوریان هەبێ و راگرتن و گەشە پێدانی بە ئەرکی نەتەوەیی و نیشتمانی و سیاسی بزانن.

ئەو وتووێژە ١ی مانگی ئاگۆستی ٢٠١٥ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٢ی جوونی ٢٠١٦

ڕەزا کەعبی: دەبێ حیزبەکان قەبوڵی بکەن کە نوێنەری بەشێکن لە بزووتنەوە و لە کۆمەڵگا

بەڕێز ڕەزا کەعبی، جێگری سکرتێری گشتیی کۆمەڵەی زەحمەتکیشانی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

ڕەزا کەعبی: گرینگیی بەرەی کوردستانی هیچ پێویستی بە ڕوونکردنەوە و دیالۆگ نیە. بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد لە هەمو بەشەکانی شاهدی پێکهاتنی حزبەکان و ڕاگەیاندنی بەرەی کوردستانی، ئیتلاف و هاوکاری حزبە کوردستانیییەکان و کۆنگرەی نەتەویی بووە.

بەرەی کوردستانی لەم هەلومەرجە و بە لەبەرچاوگرتنی گۆڕانکارییە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان و، پێگەی کورد و بزووتنەوەکانی لە کێشە و ململانێی سیاسیدا، نە تەنیا گرینگە کە بە بێ پێکهاتنی بەرەی کوردستانی هەنگاوەکانی بزووتنەوەی کورد و فیداکاری و بەرخۆدانی جەماوەری سست و ناکارا دەبێت. لە هەلومەرجی ئێستای ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و هەلومەرجی ئێران و کوردستان، پێکهاتنی بەرەی کوردستانی پێگەی بزووتنەوە و تەنانەت پێگەی هەر کام لە حزبەکانیشی قورستر دەکات و هەم متمانەی کۆمەڵانی خەڵک بە هێزتر دەکات، هەم دۆستانی ئەم بزووتنەوە دڵخۆش دەکات و لە بەرامبەر هێزی سەرکوتگەری کۆماری ئیسلامی یەکگرتووتر و قایم تریان دەکات.

بوونی بەرەیەکی بە هێزی کوردستانی لە کوردستانی ئێران، بە بڕوای من کاریگەری زۆری لە سەر ئەگەری سازدانەوەی

کۆنگرەی نەتەوەیی کورد بە بەشداری هەموو بەشەکانی کوردستان هەیە و لەم هەلومەرجەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست و موقعیەتی هەر کام لە بەشەکانی کوردستان، لە کاتێدا پێگەی بزووتنەوەکانی کورد لەرۆژئاوا و باکور و نەبەردی پێشمەرگە لە هەرێمی کوردستان لە دژی داعش و بەرخۆدانی گەلی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان لە ئاستی جیهانی و لە ناو هەموو گەلانی جیهان لە گەڵ ١٠٠ ساڵی ڕابردو بەراورد ناکرێ، ناکۆکی هێزە کوردستانیەکان و ململانێیان سەرەکیترین خاڵی لاوازی ئەم سەردەمەی بزووتنەوەی کوردە.

رۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

رەزا کەعبی: دەورانی یەک نەتەوە یەک حزب بە سەرچووە. دەورانی ئەوەی کە حزبێک بە تەنیا نوێنەرایەتی هەمو گەڵ و بزووتنەوەکە بکات کۆتایی پێهاتوە. (ئەو بیرۆکە و ئەو عەقلیەتە بوە کە لە جەرگەی بزاڤە پر قارەمانەکانی جەماوەر و بەرخۆدانی زیندانەکان و خەباتی پێشمەرگانە، شەڕی خۆێناوی ناوخۆیی بزووتنەوەی لێکەوتوەتەوە). دەورانی کۆنی حزبایەتی بە سەرچووە. رۆڵی گەورە و کاریگەری حزب لە کۆمەڵگا و رابەری بزووتنەوە پێویستی بە گۆرینی پێکهاتەی رابەری حزبەکان و سەر لە نوێ دارشتن و پێناسەکردنەوە هەیە.

هەربۆیە لە پێشدا مەرج ئەوەیە کە هەموان قەبۆڵی بکەن کە نوێنەری بەشێکن لە بزووتنەوە و لە کۆمەڵگا. قەبۆڵی بکەن کە رۆڵ و دەوری حزبەکەیان ئاسمانی و هەتاهەتایی نیە. قەبۆڵی گۆرانکارییەکان بکەن و بەو پێیە ستراتژی حزبەکەیان دیاری بکەن. قەبۆڵی بکەن کە کادر و کەسایەتی لاو و نوێ لە حزبەکەیان پێدەگا و مەرج نیە وەک ئەوان بیر بکاتەوە و کار بکات و سیاسەت بکات نە ئەوەی لە حزب بێ دەسەڵاتیان بکەن و یا گوشار بخەنە سەریان کە حزب جێبهێڵن. سەدان کادری بە تۆانای حزبەکان بە هۆی ناکارئامەد بونی پێکهاتەی بە تایبەت رابەری لە دەرەوەی حزبەکانن و بزووتنەوەکە بێ بەشە لە هەمو تۆانا و فیداکاری و مێژویان. ئەوەندی بە دروست بیر لە پێوەندی دیپلۆماسی و پێوەندییە "جیهانییەکان" دەکەنەوە، هەزار ئەوەندە بیر لە هاوکاری و کاری هاوبەش و بەرەی کوردستانی و ئێعتراف کردن بە حزبەکانی دیکە و قەبۆلی پێگە و خەبات و کاریگەریان بکەنەوە. قەبۆڵی بکەن حزب و ڕەوتی نوێ سەرهەڵدەدا و بە ئێنکارکردنیان و لەمپەر خستنە سەر ڕێگایان ناتۆانن پێش بە ڕەوتی نوێ و سیاست و ستراتژی نوێ بگرن.

ناکۆکی ناوخۆیی دو رەوتی بە هێزی کۆمەڵە و دێمۆکرات و پارچە پارچە بونیان و بونی بەشێکی بەرچاو لە سەرمایەی ئینسانی ئەم دو ڕەوتە لە دەرەوەی حزبەکانیان تۆانایی ئەم دو ڕەوتەی لە هەمو بۆارەکان و لە بۆاری کار بۆ بەرەی کوردستانی لاواز کردووە. بزووتنەوەی رزگاریخۆازی کوردستانی لەم بەشە لە کاتێکدا مقاومەت و بەرخۆدانی بە هێز، لە

دژی ئێعدام و سەرکوت و لە کاتێکدا بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان پەرەی سەندوە لە کاتێکدا کۆمەڵانی خەڵک لە کوردستانی ئێران بۆ کۆبانی و شەنگاڵ و باکور لە ئارادایە و ئامادەی هەمو پشتیوانێکن، دو هێزی سەرەکی ٣٥ ساڵی ڕابردووی کوردستانی ئێران سەرقاڵی کێشە و مملانیی ناوخۆیین.

خاڵێکی گرینگ کە وەک لەمپەرێکی گەورە و سەرەکی دەبێ ئاماژەی پێبکرێ پێکهێنانی هاوپەیمانێکی زۆر زۆر لاواز و بێ کەڵک و بێ بنەما لە لە لایەن حزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران و کۆمەڵەی شۆڕشگێری زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران کە لە ڕاستێدا دژە هاوپەیمانی و دژی پێکهێنانی بەرەی کوردستانی و دژی هاوکاری هەمو حزبە کوردستانییەکان بوە. بە ناونانی خۆیان وەک حزبی دایک و بە ئینکارکردنی لایەنی بەرامبەر و هاورێیانی دەیان ساڵە و بە ئینکارکردنی حوزور و چالاکی ئەوان و کاریگەرییان لە ئاست بزووتنەوەکە، ڕیگایان لە هاوکاری هەموو حزبەکان گرتوە. لایەنەکانی دیکە لەم چەند ساڵە بە هەست بە بەرپرسیارەتی ئامادە نەبون دو هاوپەیمانی و دو جۆر هاوکاری و... ساز بکرێ و ڕەسمیەت پەیدا بکات.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

ڕەزا کەعبی: بەرەی کوردستانی بە بێ هێچ مەرجێک دەتوانێ بە بەشداری هەمو حزبە کوردستانیەکان پێک بێت. هیچ حزبێک نابێ و ناتۆانی مەرج دیاری بکات یا هەر دو حزب پێکەوە بڕیار لە سەر حەزف و بایکۆتی ئەم و ئەو بدەن.

هونەری ئێستا لە کاری هاوبەشدایە. سنورکێشان هیچ زانستی ناوێ. کاری شۆڕشگێرانە و کاری گەورە و کاری جەماوەری پێویستی بە سازش، بە قەبوڵکردنی نەیاران، بە ئێعتراف بە گۆڕانی موقعیەتی دەیان ساڵە و بە بڕوا بە کاری هاوبەش مومکینە.
بانگەوازێک لە لایەن تێکۆشەرانی دێرینی کوردستان بۆ هێنانەی هەمو حزبەکان بۆ دیالۆگ لە سەر ئەم هەلومەرجە و کاری هاوبەش دەتۆانی وەک هەنگاوی سەرەتایی و وەک دەریچەیێک بۆ دیتنی پانتایی هەمو بزووتنەوەکە چاوی لێبکرێ.
دیارە دەکرێ زۆر پێشنیار و ڕێگای سەرەتایی باس بکرێ. گرێنگ دەسپێکردنیەتی بە ئامانجی بونیادنانی کاری هاوبەش.

ئەو وتووێژە مانگی فێوریەی ٢٠١٦ کراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٣ی جوونی ٢٠١٦

حەسەن شەڕەفی: بوونی پەیوەندییەکی دۆستانە بە دوور لە کێشە و ناتەبایی لە نێو هێزەکان دەبێ هەبێ

بەڕێز حەسەن شەڕەفی، جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران (حدکا) وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێک هێنانی بەرەی کوردستانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەو بەرەیە چن؟

حەسەن شەڕەفی: بە شێوەیەکی گشتی هەر هەماهەنگی و یەکدەنگی و هاوکارییەکی شوێندانەر لە نێوان هێزە سیاسییەکانی کوردستانی رۆژهەڵات، مەرجی بنەڕەتی بەرین بوونەوەی بزووتنەوە و کاریگەربوونی کاروچالاکی هێزە سیاسییەکانی کوردستانی رۆژهەڵاتە. دیارە ئەگەر ئەو هەماهەنگی و یەکدەنگی و یەک هەڵویستییە بخرێتە چوارچێوەی بەرنامەیەکی سیاسی و دەست نیشانکردنی شێوەکانی خەباتی ڕەوا و ڕێککەوتنێکی تێکڕایی لەسەر بکرێ، زۆر کاریگەرتر و شوێندانەرتریش دەبێ، جا چ ناوی بەرەی لەسەر دابندرێ یان ئیتلافی پێ بگوترێ، مادام هەدەفێک تاقیب دەکا، داخوازییەکان ڕێکدەخا و تێکۆشانەکان وەسەریەک دەخا، هەر ئەو ئاکامە ئەرێنییەی لێدەکەوێتەوە کە لە یەکریزیدا دەستەبەر دەبن.

پێویستی ئەو یەکدەنگی و هەماهەنگییە بۆ هێزەکانی کوردستانی رۆژهەڵات هەمیشە لە گۆڕێ دا بووە و ئێستاش لەو هەلوومەرجە ناسک و ئاستەم و پڕکێشەیەدا کە ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست لەگەڵی بەرەوڕووییە و چاوەڕوانی کۆمەڵێک ئاڵوگۆڕی لێدەکرێ زیاتریشە، بە تایبەت لە وەزعێکی وەهادا دۆستانی کوردیش دەزانن بەردەنگیان کێیە و داخوازییەکانی کورد کە هەموو لەسەری کۆکن چییە و توانای وە سەریەک کەوتووی هێزە سیاسییەکانی کوردستانی رۆژهەڵات چەندە.

دوژمنیش یا نەیارانی کوردیش ناتوانن لە درزی نێوان هێزەکان بە قازانجی خۆیان و بۆ کزکردنی کورد کەڵکی لێوەربگرن.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ میکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆیان تێدا ببیننەوە؟

حەسەن شەرەفی: بەربەست و لەمپەرەکان لەبەردەم یەکگرتوویی هێزە سیاسییەکانی کوردستانی رۆژهەڵات بەداخەوە کەم نین. باوەڕ نەبوونی یەکگرتوویی و باوەڕبوونی لێکهەڵبەزینەو و لێک دابڕان یەکێک لەو هۆیانەیە کە لە کۆنەوە کورد بە دەستیەوە دەناڵێنێ.

کزبوونی توانای یەکتر قبووڵ و تەحەممول کردن و پێداگری لەسەر بەرژەوەندی رێکخراوەیی کە هەندێ جار دەکەوێتە سەرووی بەرژەوەندیی گشتی کورد، یەکێکی دیکە لەو هۆیانەیە.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروستبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

حەسەن شەرەفی: پێکهێنانی بەرە یان هەر ئیتلافێک چ لە نێوان هێزە سیاسییەکانی کوردستانی رۆژهەڵات، چ لە نێوان هێزەکانی هەموو بەشەکانی کوردستان، پێویستی بە دوو مەرجی بنەڕەتی هەیە.

یەکەمیان، دوورکەوتنەوەی هێزەکان لە هێژموونی خوازی، خۆ لەوانیتر بە زلتر زانین و بەکارهێنانی بەرە لە بەرژەوەندیی تاک و لایەن کە ئەویش زۆر جار زیان بە بەرژەوەندی کورد بە گشتی دەگەیەنێ.

دووهەمیان، داڕشتن و رێککەوتن لەسەر بەرنامەیەکی سیاسی کە دابینکەری داخوازییەکانی کورد و لەبەرژەوەندیی گشتی کورد دا بێ . ئەم تاقیکارییە و ئەم ڕاستییانە ئەو کاتە زیاتر دەرکەوتن کە ڕەوتێک بۆ پێکهێنانی بەرەیەک لە هێزەکانی هەموو بەشەکانی کوردستان لە گۆڕێ دابوو، بەداخەوە بەم هۆیانە و بەهۆی هەندێ هۆکاری دەرەکی سەری نەگرت و بە ئاکام نەگەیشت.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروستبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

حەسەن شەڕەفی: لە نێوچوونی ئەو هۆکارە نەرێنیانە کە ئاماژەم پێدان، هەوڵدان بۆ پەیوەندییەکی سالم و دۆستانە لە نێوان هێزەکان و قۆڵ لێهەڵماڵینی چەند لایەنێک بۆ کارکردن لە پێناو ئەو مەبەستەدا دەتوانێ شوێندانەر بێ، دیارە پێش گەیشتن بەو ئامانجە و مەرجی گەیشتن بەو ئامانجە بوونی پەیوەندییەکی دۆستانە بە دوور لە کێشە و ناتەبایی لە نێو هێزەکانی دایە.

ئەم وتووێژە مانگی ئاگۆستی ٢٠١٥ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٣ی جوونی ٢٠١٦

پەرویز ڕەحیم، دروستکردنی "حکومەتی کاتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان" لە تاراوگە تا ئازادبوونی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕێگەچارەیە

بەرێز پەرویز ڕەحیم، مامۆستای زانستەسیاسییەکان لە زانکۆی سەلاحەدین وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

پەرویز ڕەحیم: پێکنەهاتنی بەرەیەکی کوردستانی بۆ ڕۆژهەلات دەبێتە هۆی لاوازترکردنی بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و هەروەها ئەم پرش و بڵاوییە هۆکارێکە بۆ دڵساردی و سەرلێشیوانی خەڵک لە مۆبلیزەکردنی توانا مرۆییەکانیان و قۆستنەوەی لەلایەن کۆماری ئیسلامی و ئەمەش لێکترازانە سیاسی و ناوچەیی و تەنانەت کۆمەلایەتییەکانیش لە ڕۆژهەلاتی کوردستان چالاک دەکات کە بە قازانجی کۆماری ئیسلامی دایە.

هەروەها نەبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو دەبێتە هۆی ونبوون ویاخود ڕوون نەبوونی داواکاری نەتەوەی کورد لەهەمبەر وڵاتانی ڕۆژئاوایی و ناوەندە و ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان لە ئێستادا کە ناوچەکە بەرەو گۆرانکاری خێرا و چاوەڕواننەکراو دەڕوات. ئەم بەرەیە دەتوانێت لەهاوکێشە ناوخۆیی و ناوچەییەکاندا ڕۆڵ و قورسایی زیاتر بداتە کورد و ئەزموونێکە بۆ داهاتووی کوردستان و سڕینەوەی ئاسەواری ناکۆکی و جەنگی ناوخۆیی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان. لەهەووشی گرنگتر وادەکات کە وزەی پارتە سیاسییەکان لەبری تەرخانکردن بۆ بەڕیوەبردنی ناکۆکی ناوخۆیی و لەکەل لایەنەکانی تر ئاراستەی دوژمنی هاوبەشیان بکرێت.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

پەرویز ڕەحیم: ئەم بەربەستانە لە نەبوونی ئەزموونێکی دیموکراتیکی راستەقینە بۆ یەکتر قبووڵکردن و پێکەوە کارکردن و کاری هاوبەش و هەروەها لاوازی کەلتووری سیاسی دیموکراتیکی کورد لە نێوان پارتەسیاسییەکان سەرچاوە دەگریت کە تاوەکوو ئێستا ئەوی تری ناسنامەییان پارتەکانی ترە نەک کۆماری ئیسلامی ئێران چونکە لەسەر ئەم دژایەتییەی پارتەکانی تر بەسیجی هێزەکانی خۆیان دەکەن(ئەگەرچی ئەمە لە گوتارە فەرمییەکانیان دەشارنەوە) و بەم پێیەش بەرژەوەندییەکانیان پێناسە دەکەن.

لەمەش گرنگتر ئەوەیە کە بەشێکی زۆری(نەک هەموو) نوخبە سیاسییەکانی ئەم پارتانە نوخبەیەک نیین بە "رۆشنبیری نوێ" کە توانای هەڵسەنگاندن بارودۆخی گۆراوی سەردەمیان هەبیت، بەڵکوو زیاتر نوخبەی کلاسیکی کۆمەڵگای کوردستانن و لەسەر بنەما و نۆرم و پێوەرەی ناسەردەمیانە کار و رەفتاری سیاسی دەکەن و تائێستا لە رابردوودا قەتیس ماون چ لە رووی تیگەیشتن لە خوێندنەوەی پێکهاتەی سیستەمی نێونەتەوەیی و چ لەرووی تێگەیشتن و خوێندنەوەی کۆمەڵناسی سیاسی ئێران و رۆژهەلاتی کوردستان. هەروەها ستراکتوری کلاسیکی پارتە سیاسییەکان هۆکارێکی ترە بۆ ئەم بابەتە.

چونکە ئەم خاڵە وادەکات کە حیزبەسیاسییەکان نەتوانن لەئاست گۆرانکاریە خێراکاندا بن و لەلایەک بێجگە لە دووانەی دانووستاندن و خەباتی چەکداری بیر لە ئەڵتەرناتیڤی تر وەکوو شێوازەکانی تری مۆبلیزەکردنی کۆمەڵگە بکەنەوە و لەلایەکی تریشەوە ئەم ستراکتورە رێگە لە دەسەڵاتداری و رێبەرایەتی نەوە و نوخبەی نوێ دەگرێت.

خاڵێکی تری گرنگ ئەوەیە کە پارتە سیاسییەکان بەهۆی تاراوگەنشینیان بێجگە لەوەی کە لە راستییەکانی کۆمەڵگە دوور کەوتوونەتەوە هەروەها ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی کە بێ نیازبن لە دەنگ و رای خەڵکی کوردستان و ئەمەش وادەکات بۆ مۆدێرن کردنەوەی حیزبەکەیا و هەروەها تێروانی و رەفتاری و هەڵوێستی سیاسییان و لەمەش گرنگتر مانەوە و گونجاندنی خۆیان هەوڵ نەدەن، چونکە گوشاری ویست و داخوازی و داواکاریە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگەیان بە شێوەی راستەوخۆ لەسەر نییە.

کۆتا خاڵیش ئەوەیە کە تاوەکوو ئێستا پارتەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان "ئایدۆلۆژیا"ی پارتەکەیان (سەرەرای پێویست بوونی چوارچێوەیەکی هزری توکمە بۆ هەر پارتێکی سیاسی) بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانیان و جێبەجێکردنی ئەم ئامانجە ئەولەویەتی سەرەکییانە وبەم پێیەش ئایدۆلۆژیا ئاراستەکەری هەڵویست و رەفتارەکانیانە نەک پراگماتیزم.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە؟

پەرویز رەحیم: پێش هەموو شت بەبڕوای من کارکردن لەسەر پرسی ناسنامە(ناسنامەی کورد و ناسنامەی پارتەسیاسییەکان) ستراکتوری پارتە سیاسیەکان پێویستی بە دووبارە دارشتنەوە و رێکخستن هەیە کە لەگەڵ سەردەم و پێویستییەکان بگونجێت پاشان خودی نوخبە سیاسییەکان و ئاڵوگۆر لەم نوخبە سیاسییانە بە شێوەی دیموکراتیک(نەک سکرتێری هەتاهەتایی و تەنیا جێگورکێ لە نێوان ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و کۆمیتەی ناوەندی) پاشان دووبارە پێداچوونەوە بە ئامانجەکانی پارتەسیاسییەکان و لەپاش ئەمە دروستکردنی دیسکۆرسێکی سیاسی روون و ئاشکرای ناسنامەتەوەرکە کە لەم دیسکۆرسەدا ئەوەی تری ناسنامەیی کۆماری ئیسلامییە، نەک پارتەکانی تری رۆژهەڵات، ئەم دیسکۆرسە هەمان پلاتفۆرمە بۆ کارکردن کە هەموو پارتە سیاسییەکان سەرەرای جیاوازیە هزرییەکانیان خۆیانی تێدا دەبیننەوە.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

پەرویز رەحیم: لەپاش ئەو هەنگاوانەی کە لەسەرەوە باسم کرد بە بڕوای من لەم قۆناغەدا دروستکردنی "حکومەتی کاتی رۆژهەڵاتی کوردستان" لە تاراوگە تا ئازادبوونی رۆژهەڵاتی کوردستان رێگەچارەیە و ئەمە بە شێوەیە ئۆتۆماتیکی بەرەی یەکگرتوو(وەکوو دامەزراوەیەک) دروست دەکات نەک بە پێچەوانەوە. ئەم حکومەتە بە بەشداری هەموو پارتە سیاسییەکان و سوود وەرگرتن لە کەسایەتییە سیاسی و رۆشنبیرەکانی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان دروست دەکریت. بە شیوەی خولی سەرۆکایەتی بکرێت و ئەو کاتەیە کە دەتواندرێت هێزی پێشمەرگەی یەکگرتووش دروست بێت. ئەمە کاریگەرترین و واقعی ترین کارە کە وەرچەرخانێکە لە خەبات و لەم قۆناغەدا کە رۆڵ و قورسایی کورد لە هاوکێشە سیاسییەکانی ناوخۆیی و ناوچەیی دەگۆرێت.

رۆژی کورد: پێتان وایە لایەن و فاکتەری دەرەکی تا چەند دەوری هەبووە لە پێکنەهاتنی ئەو بەرەیە؟

پەرویز رەحیم: من زیاتر بڕوام بە کاریگەری ئەرێنی یان نەرێنی فاکتەری(هزری و عەینی) ناوخۆیی هەیە نەک فاکتەری دەرەکی لە پێکنەهاتنی بەرەیەکی یەکگرتوو بۆ رۆژهەڵاتی کوردستان.

ئەم وتووێژە مانگی ئاگۆستی ٢٠١٥ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٤ی جوونی ٢٠١٦

محەمەد جەمشیدی: پێویستە هەموو ناکۆکیەکانمان لە پێناو بەرژەوەندی گشتی گەلەکەمان لە رۆژهەڵاتی کوردستان وەلا بنێن

بەرێز محەمەد جەمشیدی، وتە بێژی پارتی لیبرال دیمۆکراتی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرنگیی پێک هێنانی بەرەی کوردستانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێانی ئەو بەرەیە چین؟

محەمەد جەمشیدی: بەهۆی ئەو هەلومەرجەی کە لە رۆژهەڵاتی ناوەراست هاتووەتە ئاراوە و ئەوە دەرفەتەی بۆ گەلی کورد لە ناوچەکەدا هاتووەتە پێشەوە کە لە ئەگەری دروستبوونی هەر چەشنە ئاڵوگۆڕێکی بنەڕەتیدا لە ئێران، پیویستە گەلی کوردیش لە رۆژهەڵاتی کوردستان ئامادەگی تێدابێت بۆ ئەوە گۆڕانکاریانە کە ئەویش پیویستی بە یەکریزی و یەکدەنگی هێز ولایەنە سیاسیەکان رۆژهەڵاتی کوردستان تا وەکو بتوانین بە شێوەیەکی یەکگرتوو و یەکدەنگ بۆ داهاتوویەکی روون بۆ دەست هێنانی مافە نەتەوایەتیەکانمان هەنگاو بنێن، پێویستە کورد لە ئەزموونەکانی رابردووی خۆی کەڵک وەربگرێ و هەڵەی کوشندەی رابردوویش دووپات نەکاتەوە کە سێ نموونەی زۆر ئاشکرای رۆژئاوا و باشوور و باکوور بۆ بەرچاوڕوونیی ئێمەی کوردی رۆژهەڵات گرنگن.

رۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

محەمەد جەمشیدی: سەرەکی ترین کێشە لە بەردەم پێکهێنانی بەرەی، یەکتر قبوڵ نەکردنی لایەنە سیاسیەکانە، بە تایبەتی ئەوە لایەنانەی کە خاونی مێژوون و خۆیان بە هێزی سەرەکی دەزانن و لەلایەکی دیکەوە جیا بوونەوە و ناکۆکی

لە نێوان ئەو لایەنـانە کە لە یەکتـر جیـابوونەتەوە، لە لایەکـی دیکەیشـەوە بـوونی دوو جەمسـەری لە ئاسـتی هەرچـوار پـارچەی کوردسـتان، دووجەمسـەری لە باشـووری کوردسـتان کە هێزەکـانی رۆژهەڵاتـیش بـێ بەش نـین لەو دووجەمسـەرییە، بـۆیە پیویسـتە ئـیمە وەک هێـزی سـێهەم بیـنە مەیـدانەوە و بەنکـۆڵی کردنـی یەکتـر و قبـوڵ نەکردنـی یەکتـر جـگە لە قۆلتربوونەوەی کێشەکان ئاکامێکی دیکەی نابێت، پیویسـتە بە وەلانـانی ناکۆکیەکـان و قبولکردنی یەکتر کـار بـۆ بەریەکـی یەکگرتوو یەکدەنگ لە نێوان هێزو لایەنە سیاسیەکانی رۆژهەڵاتـی کوردسـتان بکەیـن بەمەبەسـتی بەگژ داچـوونەوە دوژمنێـک هاوبەش کە هەمانە، کە ئەم یەکدەنگی و یەکگرتوویە تەنیا بە قسە نەبێت بەلکو بە کردار بیت کە هەموو لەگەلـی کـورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان چاوەروانی یەکگرتووی و یەکدەنگیمان لێدەکات.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ میکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆیان تێدا ببیننەوە؟

محەمەد جەمشیدی: لە سەرو بەندی کۆبوونەوەکانی کۆمیسیونەکانی کۆنگرەی نەتەوەی "پارتی لیبرال دیمۆکراتی کوردستان پلاتفـۆرمێکی پێشـکەش کـرد کە بەشـێکی تـایبەت بـوو بە هێـز و لایەنەسیاسـیەکانی رۆژهەڵاتـی کوردسـتان تـاوەکو لە چوارچێوەی ئەوە پلاتفۆرمەدا پێکەوە کار بکەین، ئیستاش ئیمە هەمان بووچوونمان هەیە و پێمان وایە کە ئەوە پلاتفـۆرەمە بۆ ئیستا و داهاتووش گۆنجاوە کە بەمشێوەیە دارێژراوە

پێنج جۆری کاراکتەری بەشدار کە لە کۆمیسیۆنەکانی ئەنجومەندا کار دەکەن و لیژنەکان دروست دەکەن، دەتوانن ئەمانە بن:

١- ئەنجومەنی پارت و لایەنە سیاسییەکان.
٢- ئەنجومەنی کەسایەتییە سیاسی - رۆشنبیرییە سەربەخۆکان.
٣- ئەنجومەنی خاوەن پێگە و سامانە کوردەکانی دەسەڵاتدار لە رێکخراوە ئابوورییە جیهانییەکاندا.
٤- ئەنجومەنی رێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی وەک مافی مرۆڤ، ژنان، منداڵان، لاوان،هیدی
٥- ئەنجومەنی سەربازی بۆ هەموو ئەو فەرماندەرە کارا و پسپۆڕانەی دەتوانن هێزی پێشمەرکەی کوردستان چالاک بکەن.

لیژنە و ئەنجومەنەکانیش دەتوانن ئەمانە بن.

١- سەرکردایەتیی ئەنجومەنی کاتی - کە بە گوێرەی یاسا و بە هەڵبژاردن لە نێوان قەوارەکان دروست دەبێت.
٢- لێژنەی دیپلۆماتیک - ئەم کەسانە دانوستانەکان سەرپەرشتی دەکەن و نوێنەری ئەنجومەنن بۆ کاروبارەکان لە دەرەوەی

خۆمان.

٣- لێژنەی ئایینی و رۆحی - بۆ دژەنەکردنی لایەنە دەرەکییە ناکۆکەکان لەگەڵ دۆزی کورددا، پێویستە لێژنەی فەتوا و رۆحیی ئەنجومەن دروست ببێت.

٤- لێژنەی یاسایی - بۆ دارشتنی یاساکانی هەرێمی رۆژهەڵات و یاساکانی بەرێوەچوونی ئەنجومەن

٥- لێژنەی ئاشتی - بۆ پاراستنی یەکریزی نێوخۆمان ئەم کەسانە رۆڵ دەگێرن.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروستبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

محەمەد جەمشیدی: وەلانانی ناکۆکییەکان و قبولکردنی جیاوازیەکان و یەکتر قبولکردن گرنگترین مەرجی سەرەکی بۆ گفتوگۆکردن که ئەمە لە ناو لایەنەکانی رۆژهەلاتدا بەدی ناکرێت و پیویستە هەموو ناکۆکیەکانمان لە پێناو بەرژەوەندی گشتی گەلەکەمان لە رۆژهەلاتی کوردستان وەلا بنێن، بەتایبەتی بەرژەوەندیە حزبیەکان و بە شێوەی کرداری کار بۆ پێکهێنانی ئەنجومەنێک بکەین بە مەبەستی گفتوگۆ و دیالۆگ لە نێوان هێز و لایەنە سیاسیەکانی رۆژهەلات بە بێ جیاوازی بۆ گەیشتن بەو ئامانجە کە گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان چاوەروانی یەکگرتووی و یەکدەنگی هێز و لایەنەکانی رۆژهەلاتی کوردستانە، کە چی دیکە پێکهێنانی بەرە لە چوار چێوەی قسە ودروشمدا نەبێت.

سەرچاوە: ماڵپەری رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٥ی جوونی ٢٠١٦

وریا ساڵحزادە: ئێمە لەگەڵ دروستبوونی بەرەیەکی کوردستانین

بەڕێز وریا ساڵحزادە جێگری سەرۆکی گشتیی پارتی سەربەستیی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

وریا ساڵحزادە: ئێستا پێگەو دەنگ و ناوی کورد لە ئاست جیهاندا لەو پەڕی بەرزی دایە، هەر وەک رۆڵی کورد لە باشوری کوردستان، لە رۆژئاوای کوردستان، هەروەها کێشەی کورد لە باکور، ئەمانە هەموو بوونەتە سەرتیتل و سەردێری رۆژنامەو ڕاگەیاندنەکانی جیهانی. بێگومان بۆ هەر ئاڵوگۆڕێکی پێشهاتووی دوا رۆژی ئێرانیش ئەو چاوەڕوانییە لەگەڵی کورد دەکرێت، کە بە ڕێک و پێکی و بەرنامەوە ئیدارەی بەڕێوەبەری ڕۆژهەڵاتی کوردستان بکەن.

بۆ هەر ئەگەرێکی دوارۆژ لە رۆژهەڵاتی کوردستان و ئێران زۆر زەرورە کە بەرەی رۆژهەڵاتی کوردستان لە تاراوگە دروست بکرێت. کە ئەو بەرەیە بتوانێت هەموو لایەنەکە لە یەک نزیک کاتەوە و بەرنامەی هاوبەش بۆ هەر ئەگەر و ڕاپەڕینێک لە کاتی گەرانەوە دروست بکات، کە لانیکەم بتوانێت ئیدارەی رۆژهەڵاتی کوردستان لانیکەم لە ٦ مانگی سەرەتاوە بکات، تا خەڵک و لایەنە سیاسیەکان ئامادەیی هەڵبژاردنێکی سەرتاسەری دەبن. ئەگەر ئەو بەرەیە پێشوەخت دروست نەکرێت، ئەوا لە کاتی گەرانەوەدا دەبێتە هەر کەس بۆ خۆی و هەر لایەنێک بۆ خۆی کۆنترۆڵی شارو ناوچەیەک دەکات. شەری براکوژی دروست دەبێتەوە، و خەڵکمان بە تەواوی لێ بێزار دەبێت و خەڵکەکە خۆگە بۆ سەردەمی داگیرکەران دەخوازن.

رۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

وریا ساڵحزادە: بەداخەوە لەتبوون و دابرانی حیزبەکان لە یەکتر ئیستا بە گەورەترین لەمپەر دەبینرێت. بەڵام دەبێت ئەوە بزانین کە پێویستە بەرژەوەندی گەلی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان بخەینە پێش هەموو لەمپەرە بچووکەکان، دەنا مێژوو لێمان خۆش نابێت.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

وریا ساڵحزادە: ئێمە وەک پارتی سەربەستیی کوردستان کە تا کاتی ئەم دیمانە ١٠ ساڵ بە سەر دامەزراندنماندا تێپەر دەبێت، هەمیشە بانگهێشەی دامەزراندنی بەرەیەک یا پێکەوە کارکردنێک لە ژێر هەر ناوێک بێت کردوە، و بەردەوامیش دەبین لەو ئەرکە نەتەوەییە. لێرەدا دووپاتی دەکەینەوە کە ئێمە لەگەڵ دروستبوونی بەرەیەکی کوردستانین کە لە هەموو چین و توێژێکی کوردستانی تێدابێت. بەرەیەک بێت بە تەواوی مانا پێناسە لە هەموو پێکهاتەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان بکات، بە سیاسی و چەپ و راست و لیبراڵ و ئاینی و کەمە نەتەوەییەوە. ئەو جۆرە بەرەیە دەتوانێت پێگەیەکی بە هێزی لە ئاست کوردستان و جیهاندا هەبێت.

هەروەها داوا دەکەین کە چی دیکە خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان لەو چاوەروانیە نەهێڵینەوەو بە پەلە هەنگاو بنرێت بۆ دروستبوونی ئەو بەرەیە، با لە پێشا کۆمیتەیەکی ئامادەکاری بۆ دروستبکرێت، ئەو کۆمیتەیە کاربکات لە سەر وردە کۆسپ و بوارە تەکنییەکانی. ئێمە وەک پارتی سەربەستیی کوردستان ئامادەیی خۆمان پێشاندەدەین کە ئەرکی بەرێوەبەری یەکەم کۆبوونەوەی ئەو پرۆژەیە بۆ بەرە لە گشت بوارێکدا لە ئەستۆ بگرین.

ئەو وتووێژە مانگی ئاگۆستی ٢٠١٥ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٩ی جوونی ٢٠١٦

دوکتور کامران ئەمین ئاوە: دەبێ لایەنەکان کاری هاوبەش بکەن، یەکتری قبوڵ بکەن

بەڕێز دوکتور کامران ئەمین ئاوە چاودێری سیاسی وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کۆردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

د. کامران: بە پێی ئەو ئاڵوگۆڕانەی کە بە خێراییەکی بێ وێنە لە یەک دوو ساڵی ڕابردوو لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و بە تایبەتیی پاش هێرشی داعش بۆ باشور و ڕۆژئاوای کوردستان و بەرەنگاریی بێ وێنەی کوردەکانی ئەو دوو بەشەو هاوکاریی و پشتیوانی کوردەکانی بەشەکانی دیکەی کوردستان لەم ڕەوتەدا کراوە، هەروەها سەرکەوتنی ئەم دوایەی ها. د. پ لە هەڵبژاردنی پەرلەمانی تورکییە، بە جیهانی بوونی کێشەی کورد و ڕەنگدانەوەی ڕەچاونەکراوی خەباتی گەلی کورد لە میدیاو بیروڕای گشتیی، دەوڵەتەکان و پەرلمانی ئەورووپا و ئەمریکا و بووژانەوەو بەرزبوونەوەی هەستی نەتەوایەتیی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، پێداویستیی پێکهێنانی بەرەی یەکگرتووی هێزەکانی سیاسیی و مەدەنیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان زۆرتر لە هەر کاتێکی دیکە وەکو ئەرکێکی گرینگ خۆی دەنوێنێ. ئەگەر ئێمە سەیری کاردانەوەی هێرشی داعش بۆ کوردستان و خۆپیشاندانەکان و پشتیوانی بێ وێنەی ماددی و مەعنەویی کوردەکانی نیوخۆی وڵات لە ئیلامەوە هەتا کوردەکانی دانیشتووی تاران، هەروەها شەپۆلی بەردەوامی لەسێدارەدانی کوردەکان و خۆپیشاندانی خوێناویی مانگی بانەمەڕی ئەمساڵی شاری مهاباد و گیانبەختکردنی تەلاج و گیرانی دەیان ڕۆڵەی ئازادیخوازی ڕۆژهەڵاتیی بکەین، دەبینین هەستو ئاگایی نەتەوەیی لە ئاستێکی فرە بەرزەو پێویستە بۆ بە هێزکردن و پەرەسەندنی ئەم هەست و جولانەوەیە هێزەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە پێناوی بەرژەوەندیی نەتەوەییدا هەنگاوی پێویست بۆ پێکهێنانی بەرە

یاخود هەرچەشنە هاوپێمانییەک هەڵێنن و لە سەر خاڵە هاوبەشەکانیان کە کەمیش نین یەک کەون و هێزەکانیان بخەنە پاڵ یەکتر. بێگوومان پێکهاتنی هەرچەشنە بەرەیەکی بەرفراوان نە تەنیا کاریگەرییەکی بەرچاوی لە ئاستی بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلی کورد لە ڕۆژهەلات دەبێ، بەڵکوو دەتوانێ کاردانەوەی ئەرێنیشی لە گشت کوردستان و جیهان ببێ و بە یەکدەنگی و بە هەبوونی پلاتفۆرمێکی هاوبەش سەرنجی زۆربەی وڵاتانی ئەورووپی و ئەمریکا بۆ کێشەی کورد لە ئێران ڕابکێشێ. تا کاتێک هێزەکانی ئێمە ئاوا لەیەک دابڕاو و دوور بن و ئامادەی هاوکاریی پێکەوە نەبن، نابێ چاوەڕێ ئەوەی بین کە نەتەنیا لە ئاستیی جیهانی بەڵکوو لە چوارچێوەی هەرێمی کوردستان و هەڵسوکەوتی ئەوان و و هێزو لایەنەکانی باشور و باکوور کە بە پێێ بەرژەوەندیی خۆیان پێوەندیی ڕاستەوخۆیان لەگەڵ حکومەتی ئیسلامی ئێران هەیە بایەخێکی شیاو و ئەوتۆ بە کێشەی کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان بدەن. بە داخەوە ئێمە لەم یەک دوو ساڵی ڕابرووددا زۆرجار شاهیدی سوکایەتیکردنی بەشێک لە ڕێبەرانو میدیای کوردیی لە باشوری کوردستان بە حیزب و جوڵانەوەی کوردی ڕۆژهەلات بووین تا ئەو ڕادەیەی کە، کاتێک لە زۆرینەی شارەکانی ڕۆژهەلاتی کوردستان خەڵکی کورد بە چەشنێکی جەماوەریی لەسەر شەقامەکان بوون و دەکەوتنە بەر زەبر و هێرشی هێزەکانی سەرکوتکەری حکومەتی ئیسلامی و سەرەرای تەواوی بەربەستەکانی دەسەڵاتداران و سەرکوتکەرانی حکومەتی تاران یارمەتیی بەرچاویان بۆ قوربانییەکانی شەنگالو کۆبانی کۆدەکردەوە، لە کاتێکدا مانگ نەبووە ئێمە شاهیدی شەپۆلی لەسێدارەدان و گرتنی ڕۆڵەکانی کورد نەبین، لەسەر شاشەی تلەویزیۆن باسیان لە نەبوونی بزوتنەوەی کورد لەو بەشەی کوردستان دەکرد. ئەم چەشنە هەڵسوکەوتانە کاریگەرییەکی نەرێنیی لە نێوبیروڕای گشتیی باشور و ڕۆژهەلاتی کوردستان بووە و دەبێ و ئەمەش بەشێکی دەگەڕێتەوە سەر ئەوەی کە ئێمە یەکگرتوو نین و زۆرتر لەوەی کە سەرقاڵی ڕێکخستنی هێز و توانایی خۆمان بۆ خەباتی دژ بە حکومەتی ئیسلامی ئێران بین، سەرقاڵی تاوانبارکردن یەکترو دابڕان و دوورکەوتنەوە لەیەکترین.

لێرەدا دەکرێ بەشێک لە کاریگەرییەکانی پێکهێنانی بەرە یەکگرتووی کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان بەم چەشنە گەڵاڵە بکرێ:

* پێکهێنانی هەرچەشنە بەرەیەک دەبێتە هۆی بە هێزترکردنی هەستی نەتەوایەتیو بەرزکردنەوەی ئاستی خەباتی گەلی کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان و یاریدەدری ماددی و مەعنوویی بە بزوتنەوەی مەدەنییو سیاسیی کوردەکانی نێوخۆی وڵات دەدا.

* پێکهێنانی بەرە دەبێتە هۆی ڕاهاتن و کارامەیی حیزب و کەسایەتییەکانی ئێمە لە کاری هاوبەش، خۆڕێکخستن و ئامادەکردنی ئێمە وەکو هێزێکی یەکگرتوو لەبەرامبەر هەرچەشنە ئاڵوگۆڕی لەنەکاو لە ئێران، هەبوونی هەڵوێستی

هاوبەش لە بەرامبەر تاران بۆ وەدی هێنانی ماڤی خۆچارەنووووسی کوردو بەرگریی لە هەر چەشنە ناکۆکیی، چەندبەرکیی و تەنانەت شەڕێ ناوخۆیی کە دەتوانن هۆی لاوازکردنی بەرەی کورد و بە هێزکردنی هێزەکانی دژبە کورد بن.

* پێکهێنانی بەرە دەبێتە هۆی قورسایەتیی حیزب و کەسایەتییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەهەر چەشنە ئێتلاف و هاوپەیمانییەک لەگەڵ ئوپۆزیسیۆنی ئێرانی لە دەرەوەی وڵات، هەروەها لە پەیوەندیی لەگەڵ بەشەکانی دیکەی کوردستان و بە تایبەتیی لە ڕەوتی پێکهێنانی کۆنگرەی نەتەوەیی کورد و هتد...

* پێکهێنانی بەرە پێشگیریی لە سەرکەوتنی پیلانەکانی حکومەتی ئیسلامی بۆ دووبەرەکی خستن لە نێو حیزبەکانی کوردستانی دەکات و کاتێک پێویست بە هەر چەشنە دانیشتن و دانووستانێک لەگەڵ هەر حکومەتێک بۆ وەدی هێنانی ویستەکانی گەلی کورد لە ئێران بێ، کوردی ڕۆژهەڵات بە یەکدەنگی و پلاتفۆرمی هاوبەش دەتوانێ ڕۆڵێکی بەرچاو لەم ڕەوتەدا بگێرێ.

* لە ئاستی جیهانیشدا بەرەی یەکگرتووی کوردی ڕۆژهەڵات بە پێکهێنانی لۆبی یا هەرچەشنە نوێنەرایەتییەک لە دەرەی وڵات دەتوانێ ڕۆڵێکی بەرچاو بۆ وەدەسهێنانی پشتیوانی ماددی و مەعنوویی دەوڵەتەکان و بیرو رای گشتیی و هتد... بگێرێ.

* و هتد

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

د. کامران: لەوەدەچێ پێکنەهاتنی بەرە دوو هۆکاری سەرەکیی بێ:

یەکەم، نزمبونی فەرهەنگی کاری هاوبەشیی لە نێو هێزەکانی کوردستانی بە تایبەتیی و هێزەکانی ئێرانی بە گشتیی. ئەگەر ئێمە ئاوڕێک لە مێژووی خۆمان لە چوارچێوەی ئێراندا بدەینەوە، دەبینین نە تەنیا لە نێو ئێمەی کورددا، بەڵکوو لە ئاستی ئێرانیشدا فەرهەنگی کاری هاوبەشیی لە نێو هیزە سیاسییەکاندا لە ئاستێکی زۆر نزمدایە. لە سەرەتای دەیەی ٢٠ی هەتاویی سەدەی پێشووە هەتا ئێستا چەند بە نێو بەرەیەکی ئێرانی پێکهاتووە کە زۆرتر لە ئاستی نووسینی ڕێکەوتننامە بووە یان بە هۆی هێژمۆنی لایەنێک، فەتیس ماوەتەوە و ڕەنگدانەوەیەکی بە هێزی لە ژیانی سیاسیی خەڵکی

ئێران لە نێوخۆ و دەرەوەی وڵات نەبووە، بۆ وێنە دەتوانین ئاماژە بە "بەرەی یەکگرتووی حیزبە پێشکەوتنخوازەکانی ئێران" لەساڵی ١٣٢٥ی هەتاویی لە نێوان حیزبی ئێران، حیزبی توودەی ئێران، حیزبی دێموکراتی کوردستان، فرقەی دێموکراتی ئازەربایجان، حیزبی سوسیالیست و حیزبی جەنگەڵ؛ پێکهاتنی "شورای میللی و مقاومەت" (١٣٦٠ی هەتاویی) کە بە هۆی پاوانخوازیی موجاهیدین زۆرتر لەوەی کە بەرەیەک بێ، ڕێکخراوەی سیاسیی ئەوان لە دەرەوەی وڵات بۆ کارو باری دیپلماسی و هتد... یان بووە، هەروەها "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێران" (١٣٨٤ی هەتاویی) و "سازمانی کۆماریخوازەکانی ئێران" (١٣٩٠هەتاویی) بکەین. ئەم حاڵەتە لە نێو حیزبە رۆژهەڵاتییەکاندا لەوەش لاوازترە. بۆ وێنە "شاندی نوێنەرایەتیی گەلی کورد" (١٣٥٨ی هەتاویی) بە هۆی ناتەبایی هێزەکانی پێکهێنەری نەیتوانی بنەمایەک بۆ نزیککردنەوەی هێزە سیاسییەکانی کوردستان بێ. ڕێکەوتنی "حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و کۆمەڵەی شۆرشگێری زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران"یش(١٣٩١ی هەتاویی) نە تەنیا نەبوو بە بناغەیەک بۆ نزیککردنەوەی هێزەکانی دیکەی سیاسیی کوردستان، بەڵکوو نەیتوانی ئەو ئەرکانەی کە بۆخۆی دیاریی کردبوو بە جێی بێنێ و کار و چالاکییەکانی لە چوارچێوەی نووسینی یەک دوو بەیاننامە و دانیشتن و سەردانی ئەم دوو حیزبە لە بنکەکانی یەکتر قەتیس مایەوە.

دووهەم: دابڕانەکانی بێ‌پسانەوەی "کۆمەڵە و دێموکرات" لە دوو سێ دەیەی ڕابردوو و پێکهاتنی چەندین ڕێکخراوە بە ناوی هاوریز، دەرکردن وجیابوونەوە و بێ متمانەیی بەشێکی زۆر لە کادر و ئەندامەکانی ئەم ڕێکخراوانە، ڕەوتی نزیکبوونەوەی هێزەکانی کوردستانی و پێکهێنانی بەرەیان ئاڵۆزتر کردووە. کاتێک ئەم هێزانە لە نێوخۆیاندا تووشی قەیرانی ڕێکخراوەیی و ئیدئۆلۆژیی بن و بەشێکیان نەیانەوێ تەنانەت هەبوون و ناوی یەکتر بە فەرمی بناسە بکەن، بێگوومان بۆیان ئاسان نییە کە هەنگاوی پێویست بۆ لەیەک نزیکبوونەوە هەڵێنن. لێرەدایە کە بەرژەوەندیی نەتەوەیی قوربانیی بەرژەوەندیی و پاوانخوازیی حیزبیی یاخود تاکەکەسیی دەبێ. ئەمەش کاریگەریی نەرێنیی لەسەر ئەم ڕەوتە داناوە و دایدەنێ، هەرچەند بەشێک لەم ڕێکخراوانە بە ڕەواڵەت باسی یەکگرتن و هتد... دەکەن بەڵام لە کردەوەدا بە هۆی ناتەبایی نێوخۆیی بەربەستێکن لە ڕەوتی پێکهاتنی بەرە یان هەر چەشنە هاوپێمانییەک.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆیان تێدا ببیننەوە؟

د. کامران: پێویستە پێش هەموو شتێک لایەنە کوردوستانییەکان بەم قەناعەتە بگەن کە پێویستە پێکەوە کاری هاوبەش بکەن، یەکتری وەکو ڕاستییەکی هاشاهەڵنەگر قەبوڵ بکەن و ئەو ماڤەی کە بۆخۆیان ڕەوا دەبینن بۆ لایەنەکانی دیکەشی بە ڕەوا بزانن. لەم ڕەوتەدا پێویستە حیزبە کوردستانییەکان لە کۆبوونەوەیەکی هاوبەشدا خاڵە هاوبەشەکانیان روون کەنەوە و بە دوور لە پاوانخوازیی و بە قەبوولکردنی دروشمی "یەک حیزب، یەک دەنگ" بەرەی کوردستانی پێک بێنن. بە پێی

دابڕانەکانی دێموکرات و کۆمەڵە و پێکهاتنی ڕێکخراوەی جۆراوجۆر لە دەرەوەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و دوور بوونیان لە وڵات، پێوەرێک بۆ هەڵسەنگاندنی ڕێژەی هۆگران و نفووزی حیزب و ڕێکخراوەکان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان نییە و مێژووی ڕابردووی حیزبەکان ناتوانێ پێوەرێکی جێ متمانە بۆ ئەم کارە بێ، کەوابوو ئەم هێزانە لە پێناوی بەرژوەندیی نەتەوەیی کوردی ڕۆژهەڵات پێویستە بۆ گەیشتن بە ماڤی خۆچارەنووسینی کورد بەرەی هاوبەش پێک بێنن.

ئەو وتووێژە مانگی ئاگۆستی ٢٠١٥ ئەنجام دراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٩ی جوونی ٢٠١٦

عوسمان جەعفەری: پێکهێنانی بەرەیەک لە نێوخۆی هێزەکانی کوردستانی خۆرهەڵات پێویستە و زەرووەتێکی مێژووییە

بەڕێز عوسمان جەعفەری، سەرۆکی یەکێتی دیموکراتی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

جەعفەری: بۆ ئەوەی کە بزانین گرینگی دروستبوونی بەرەی کوردستانی و زەروورەتی درووست بونەکەی لە چیدایە دەبێ لە دوو ڕەهەندی ناوخۆیی و دەرەکیەوە بۆی بڕوانین یەکەم ڕەهەندی نێوخۆیی چ وەک گۆڕەپانی سیاسی لە ئێران و کوردستان و چ وەک پەیوەندی نێوخۆیی هێزەکان و نێومالی کوردی و دووهەم ڕەهەندی دەرەکی پێکهاتنی ئەو بەرەیە کە لە ئاستی جیهانی و ناوچەیی چ گرینگی و زەروورەتێکی هەیە و کاریگەریەکان و لێکەوتەکانی چی دەبن. هەموو هێزە سیاسییەکانی کوردستانی خۆرهەڵات ئەو ڕاستیە دەزانین کە ئەوڕۆکانە سیاسەتی ڕۆژئاوا و تایبەت ئەمریکا بەرامبەر بە ئێران و تایبەت بە پرسی برنامە ئەتۆمیەکەی لە سیاسەتی دژایەتی و بەربەست بوون بۆ هاوکاری گۆڕدراوە و بە چاوی خۆمان دەبینین کە دەرئەنجامی ئەو گۆڕانی سیاسەتەش گەڕانەوەی وڵاتانی ڕۆژئاوایە بۆ بەدەستهێنانی بازاڕی ئابووری ئێران, ڕاستە کە ئەو گۆڕانی سیاسەتەی ڕۆژئاوا جۆرێک لە بووژانەوەی ئابووری و گوزەرانی خەڵکی لێدەکەوێتەوە بەڵام ئەوە تەنیا ڕووی پشتەوەی ژیانی ئابووری گشتی خەڵکی ئێرانە و ڕووی سەرەکی و بنەڕەتی ژیانی گەلانی ئێران و تایبەت کوردستانی خۆرهەڵات ئەو سیمای دەسەڵاتەیە کە تا ناخی پڕە لە گەندەڵی و خەڵک بێ بەشە لە سەرمایەی گشتی وڵات کە سەرەڕای ئەوەش کە گەلانی ئێران و تایبەت کورد لە ڕووی سیاسیەوە خوازیاری گۆڕانکاری سیاسین لە سیستەمی سیاسی ئێستای کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە بۆ سیستەمێکی دیموکرات کە گەلانی ئێرانی خاوەن ئیرادەی سیاسی ئازاد و دیموکراتیکی خۆیان

بن, گەڕانەوەی وڵاتانی ڕۆژئاوا بۆ بازاڕە ئابووریەکەی کۆماری ئیسلامی ئێران سەرەڕای هەبوونی ئەو سیستەمە گەندەڵە ئابووریەو ئەو سیستەمە فاناتیک و سەرکۆتگەریە, نەبوونی یکدەنگی و قورسایی دەنگی ناڕەزایەتی و کەمکاری و نەبوونی هاوکاری ڕاستەوخۆ و بێ پلانی ئۆپۆزسیۆنی ئێرانە بە گشتی و لە پلەی دووهەمدا لە نێو هێزە کوردییەکان وەک چالاکترین هێزی سیاسی ئۆپۆزسیۆن، دەبوو هیزە کوردستانیەکان بۆ ئەوەی کە کاریگەی و قورسایی خۆیان لە سەر بڕیارە نێونەتەوەییەکان دابنێن یەکگرتوو و خاوەن بەرە بۆ پێشکەشکردنی پلانی خۆیان بن ، لە ساڵانی ڕابردوودا کورد ئەیتوانی بە یەکخستنی دەنگی خۆی لە ناوەندە نێونەتەوەییەکان کاریگەری لە سەر بڕیارەکان دابنێت و باردۆخەکەی بە شێوەیەکی دڵخوازانەتر بگۆڕێت بەڵام بە داخەوە بەو شێوەیە نەبووە و بۆ نموونە کاتی شەڕی ئێران و عێراق، زۆرینەی ڕای جیهانی و هێزە جیهانیەکان و ناوچەکە دژی ئێران بوون بەڵام ئۆپۆزسیۆنی کوردی خۆرهەڵات بە هۆی پرش و بڵاوی خۆی نەیتوانی ئەو باردۆخە بەکار بهێنێت بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی، ساڵی ١٩٨٨ و دوای شەڕی عێراق و ئێران هەموو کەس پێی وابوو کە بزووتنەوەی کورد لە کوردستانی باشوور بەرەو پاشەکشە بڕوات بەڵام هەر ئەو ساڵە هێزە سیاسییەکانی ئەو پارچەیە بەرەی کوردستانیان درووست کرد و ناکۆکیەکانیان وەلا ناو و توانیان مێژووییەکی نوێ بخولقێنن، ڕاست پێچەوانەی هێزەکانی کوردستانی خۆرهەڵات، کە بە هۆی پرش و بڵاوییان تا هات پاشەکشەیان کرد و پاشەکشەیان پێکرا و بە داخەوە بو بە هۆی تیرۆر بوونی دەیان ڕێبەر و کادر و پێشمەرگەی ئەو حیزبانە و نەیانتوانی وڵامدانەوەیان و کاردانەوەیان لە ئاستی ئەو ستەم و دەستدرێژیە بێت کە کراوتە سەریان. لەوە بترازێ ئێمە با ئەم یەک دەیەی ڕابردوو بخەینە بەر باس کە هەلی مێژوویی لە ئارادا بوو بۆ درووست کردنی ئەگەری گۆڕانکاری جیدی لە ئێراندا هەم ڕای جیهانی و هەم هێزە جیهانیەکان و هەمیش خەڵک لە ناوخۆوە ئامادەیی ئەوەیان تێدا بوو کە گۆڕانکاری بە سەر ئەو سیستەمە دیکتاتوریەتە دا بێنن بەڵام بە داخەوە لە ماوەی ئەو یەک دەیە و دوای ساڵی ٢٠٠٤ زیاترین کەم کاری کرا بۆ درووست کردنی بەرە، زیاترین لەمپەر و بیانویان داتاشی بۆ درووست نەبوونی بەرە، ئەوە لە حاڵێکدا بوو کە دەکرا ئەو هەلە مێژووییە بقوزینەوە بۆ کاریگەری دانان لە سەر بڕیاری نێو نەتەوەیی بە یەکدەنگی و کۆ کردنەوەی هێزەکانمان لە بەرەیەکی کوردستانیدا بەڵام مەخابن بینیمان کە هێزە کوردییەکانی کوردستانی خۆرهەڵات زیاتر تووشی لێک ترازان و ئینشعاب بوونەوە.

بۆ ئێمە هێزە سیاسیەکان گرینگە کە خوڵقێنەری هەلی خەبات و تێکۆشان بین و بە بڕوای من دوای ئەم چارەسەری پرسی ئەتومیەی ئێران دەبێ خۆمان نوێ کەینەوە و لێرەوە بە دواوە دەورەیەکی نوێ لە خەباتی رزگاریخوازیمان دەست پێدەکات، بە هەمان شێوە کە وتمان لە ساڵی ١٩٨٨ بێ هیواییەک زاڵ ببوو کە بزووتنەوەی کورد لە بەرامبەر رژێمی بەعسدا بە چۆکدادێت و ئاراستەی هاوکێشە سیاسییەکانی ناوچەکە بە قازانجی کورد نەبوو بەڵام دەبینین کە بە هەست کردن بە ئەرکی ئازادیخوازی و خەباتگێڕییان بەرەی کوردستانیان ساز کرد بە هەمان شێوە لەم کاتەشدا کە هاوکێشە سیاسەکانی ناوچەکە

و جیهــان لە قــازانجی کۆمــاری ئیسـلامیدایە و بــێ هیــوایەک بــاڵی کێشـاوە بە ســەر سیمای ئۆپۆزسیونی ئێرانیـدا،هێزە کوردییەکــانی کوردســتانی خــۆرهەڵات زەرووره لە ســەریان کە مــۆراڵ و هیــوایەک بــۆ هەم خەڵــک و هەمــیش بــزوتنەوە ئازادیخوازەکەمـان بگێـڕێتەوە و ئەویش تەنیـا بە درووست کردنـی بەرەی کوردسـتانی دەبێت . یەکێکیتـر لە زەروورەتەکـانی درووست بـوونی بەرەی کوردستـانی، بەرەنگـار بـوونەوەی سیاسـەتە نـاوخۆیی و ناوچەییەکـانی کۆمـاری ئیسـلامیە کە هیـزە کوردییەکـانی کوردسـتانی خـۆرهەڵات دەتـوانن بە هەبـوونی بەرە و هاوکـاری نێوانیـان پەرچـدانەوەی پێویسـت و بەهێزیـان هەبێت و گۆڕەپانەکە چۆڵ نەبێت بۆ تاودانەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران، ئەوە بۆ هەموو لایەک ڕوونە کە ئەو حکومەتە لە ڕێگەی جۆراوجـۆرەوە دزە کـردووەتە هەنـاوی نـاوچەکە و ئەورۆ خـاوەن هەڵوێسـت و بڕیـاری خـۆیەتی لە نـاوچەکەدا و بەو شـێوازەی کە خواسـتیەتی ، ئاراسـتەی سیاسـەت و ڕووداوەکـان دەگـۆڕێـت و دەقـاودەق بـۆ هێـزە کوردسـتانیەکانیش ئەوەی گواستوەتەوە و لە ڕێگەی هێزی تر و لە رشێگەی کەسانی تایبەتی خۆی، کاریگەری لە سەر هێزە سیاسییەکانی کوردستانی خۆرهەڵات دانـاوە و کـاریگەری خـۆی دانـاوەتە سەر بزاوتـی کـوردی و بـۆ رزگـار بـوون لەو دۆخەو بـۆ بەرنگـار بـوونەوە و پەرچدانەوەی سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی پێکهێنـانی بەرەیەک لە نێوخـۆی هێزەکـانی کوردستانی خۆرهەڵات پێویسـتە و زەرووەتێکی مێژووییە، چوونکوو بێتوو بەرە پێکنەهێنرێت بۆ بەرەنگار بوونەوەی سیاسـەتە زیادەڕۆییەکـانی کۆمـاری ئیسلامی ئەوا بە دڵنیاییەوە بزووتنەوەی کورد لە خۆرهەڵاتی کوردسـتان لە ژێـر هەڕەشـەی جیـدی مـان و نەمـانی دا دەبێت. لە ڕووی دەرەکیشەوە زەرووره کە ئەو ڕاستیە بسەلمێنرێت بۆ ئەرووپا و ئامریکا و زلهێزەکانی تر و هەروەها ناوەنـدە بڕیـار بەدەست و ڕای گشتی ئازادیخواز و دیموکراسیخوازانی جیهان کە گەلی کورد خاوەن هێزی کـارای سیاسیە کە ئامـانجی بە دیمـوکراتیزە کردنی ئێران و پەرەپێدانی شارستانیەتی دیموکراتیکە لە ناوچەکە و تـایبەت ئێراندا و نـاکرێت ئەوان فـایلی مـافی مرۆڤ و نەتەوە و کەمە ئـایینی و دیـن و تـوێژە جیـاواز و جیابیرەکـانی کـۆمەڵەی ئێرانـی لە بیـر بـکەن و بـیکەن بە قوربـانی پەیوەنـدییەکانی خۆیـان لە گەڵ ئێرانـدا. هەر بـۆیە ئەوەش تەنیـا لە ڕێگەی یەک هەڵوێسـتی و کـۆکردنەوەی هێـزی گشـتی حیزبە سیاسی و ڕێکخراوە جۆراوجۆرەکانی سەر گۆڕەپانی سیاسی و چالاکیە جۆراوجۆرەکانی تر دەستەبەر دەکرێت.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

جەعـفەری: هەمووەمـان ئەو ڕاسـتیە دەزانـین کە هەم گـرینگە و هەمـیش زەرووره کە بەرەیەک درووسـت بێـت لە لایەن هێـزە سیاسییەکانی کوردستانی خۆرهەڵاتەوە بەڵام بەداخەوە دوو فـاکتەری سەرەکی بـوونی هەیە جیـاواز لە فـاکتەرە گرینگەکـانی تـر کە هۆکـار و بەربەسـت بـوون بـۆ درووست کردنـی بەرەیەک، کە ئەوەش نەبـوونی ئیـرادەی سیاسـی بەهێـز و دووهەم بـێ هیواییە بە نسبەت گۆڕانی سیاسی و جووڵەی ناوخۆیی خەڵک و جەماوەری ئێران. ئەم دوو فـاکتەرە، دوو فـاکتەری سەرەکین کە تـا هەنووکە نەیهێشتووە فاکتەرە بەربەست و خاڵە ناکۆکەکانی تری نێوان لایەنە سیاسیەکان بڕەوێتەوە و هەنگـاو بەرەو

بەرە بهاوێژرێت، بوونی ئیرادەی سیاسی بەهێز زەروورەتێکی حەتمیە بۆ سێ شتی سیاسی گرینگ ، یەکەم بڕیاردانی سەربەخۆیانە لە سەر کرداره سیاسیەکان و دووهەم هەبوونی جورئەتی سیاسی بۆ بڕیاردان و سێهەم هەست بەبەرپرسیارێتی کردن بەرامبەر بە ستەم و ئازاری خەڵک، بەداخەوە گرێدراوی بە هێزەکانی دەرەوەی کوردستانی خۆرهەلات و گرێدانی بڕیارە سیاسیەکان بە بڕیاری هێزەکانی دەرەوەی کوردستانی خۆرهەلات یەکێک لەو بەربەستانە بووە کە نەیهێشتووە تا هەنووکە بەرەیەک دروست ببێت و و جۆرئەتی ئەویان نەکردووە کە مەیلی یەک هەڵوێستی بنوێنن لە گەڵ هێزەسیاسییەکانی تردا و خۆیشیان بە بەرپرسیار نازانن بۆ بەگژداچوونەوەی ستەمی کۆماری ئیسلامی و تەنیا خۆیان وەک خاوەن خەڵک لە سەر کاغەز وێنا کردووە، هەنگاوەکان و هەوڵەکانی پێشووتر بۆ بەرە ئەو ڕاستەییەی پێ ووتین.

بێ هیوا بوون لە دروست بوونی گۆڕانکاری سیاسی لە ئێران و نەبوونی جووڵەی سیاسی کاراو ئەکتیڤی جەماوەری لە ناوخۆ، ڕۆحی شۆڕشگێڕێتی بۆ هەندێک لەو هێزانە نەهێشتووتەوە، ئەوە لە حاڵێکدایە کە ئەرکی هێزی سیاسیە کە جووڵەی جەماوەری دروست بکات بۆ گۆڕانکاری سیاسی و هەڵگیرسانی و بەردەوام کردنی شۆڕش, هەندێک لەو هێزانە و تایبەت تاکە کاریگەرەکانی نێو ئەو هێزانە لە بیریان چووەتەوە کە ئەوان ئەبێ شۆڕشگێڕ بن و ئەو بەرنامەیە کە هەنگاویان بۆ هەڵگرتووە دەبێ بیخەنە پێش بەرژەوەندی تاکە کەسی و ڕەوتی و حیزبی خۆیانەوە، هەر بۆیە دەبینین کە لەمپەر و بەربەستی تر دێتە کایەوە کە ناهێلێت بەرە دروست ببێت ئەویش بەرژەوەندی تاکە کەسی و حیزبی و ڕەوتیە کە نایهەوێت ئەو ئیرادەیە دروست ببێت کە هەنگاو بۆ دروست بوونی بەرە بنێت، ئەوان بەرژەوەندی خۆیان پێش بەرژەوندی گشتی خستوە و نەیانهێشتووە کە بەرەیەک بۆ کوردستانی خۆرهەلات کە لە بەرژەوەندی گشتیدایە دروست ببێت، بوونی بەرژەوەندی تاکە کەسی و حیزبی لە نەبوونی بەرەدا بە ڕوونی لە هەنگاوەکانی پێشوو بۆ بەرەدا دیار بوو.

یەکێکی تر لە فاکتەرە بەربەستەکانی تری بەرە، بەداخەوە نەبوونی کلتووری یەکتر قەبووڵ کردن و دوور بوون لە بەها دیموکراتیکەکانە، هەندێک لە هێزە سیاسییەکانی کوردستانی خۆرهەلات تەنها لە سەر کاغەزی ئەساسنامەکانیان وشەی دیموکراسی و باوەڕ بە پلۆرالیزم بوونی هەیە و زێهنییەتیان زێهنییەتی پاوانخوازی و بەرەنگار بوونەوەی دیموکراسیە و پڕە لە وەهم و خەیاڵی خۆ بە زل زانین، تا کاتێک ئەم زێهنییەتە بوونی هەبێت و ئەو کلتوورە نادیموکراتیک و خۆبەزل زانینە بوونی هەبێت نەک بەرە بەڵکوو باسی دیموکراسی و جووڵەی فراوانی کۆمەڵایەتیش هەر نایەتە گۆڕێ، چوونکوو هێزەکانی تر و ڕەوتە فیکریە جیاوازەکانی تر لە بەرەی دووژمن دادەنێت و خۆی نیشتمان پەروەر و خاوێن و پاک نیشان ئەدات و ئەوانیتر بە ناپاک و خۆفرۆش و نیشتمان فرۆش و ناشۆڕشگێڕ بوون تاوانبار دەکات. لە وەها دۆخێکدا هیچ حەسێبێک بۆ هێزەکانی تر ناکرێت تاکوو لە گەڵیاندا بچێتە بەرەیەکەوە.

بەداخەوە گرفتەکـان و لەمپەرەکـانی بەردەم پێکهێنـانی بەرە فـراوانن و بە ئەم عەقڵیەتـی ئێسـتای هێـزە سیاسـییەکانی کوردسـتانی خـۆرهەڵاتەوە کە خوێنـدنەوەیەکی زانسـتیانەی بـۆ ڕەوتـی ڕووداوەکـان و واقعیـتە سیاسیەکان نـیە و ناتوانێت ئاراستە سیاسیەکان بخوێنێتەوە و شوێنکەوتە و جێماوی ڕووداوەکانە و جورئەتی ریسک و توانای مانۆڕی نییە لە نێو ڕووداو و هاوکێشە سیاسیەکاندا و نەیتوانیوە لە هەلە مێژووییەکـان کەڵـک وەر بگرێت و هەلـی مێژوویـی ڕوویـداوە بەڵام جۆرئەتی ئەوەی نەبووە کە بڕیاری چارەسەر بدات و لە نێو هاوکێشە سیاسیەکان و ڕووداوە مێژووییەکاندا نەیتوانیوە خۆی بەهێزکـات کە ئەویش لە ڕێگەی هاوپەیمانی لە گەڵ هێزەکانی تـر و درووست کردنی بەرەیەک کە بتوانێت هەم ڕای گشتی جەمـاوەری ناوخۆیی بۆ لای خۆی ڕاکێشێت و هیوا بەخش و ڕاچڵەکێنەری حەماسەتی خەڵکی بێت وهەمیش بـۆ کـاراکترە یـاری کەرەکنـی نێو سیاسەتی ناوچەکە و ئێران ببێت بە ئەمری واقیعی کارتێکەر کە شوێن پێی و بڕیارەکانی دیار بێت.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە پێشنیارتـان بـۆ خێرایی بەخشین بـە دروست بـوونی بەرەیـەکی یـەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگـەلێک دەتـوانن ببنـە ڕێخۆشکەر بـۆ پێک هێنـانی بەرە؟

جەعفەری: دەستەواژەی بەرەی کوردستانی بۆ خـۆی پێناسـەی خـۆی پێیە یـانی کـۆکەرەوەی هەمـوو هێـز و ڕەوت و ڕێکخـراو و تاکە کەسی حقوقی وسیاسی و چالاک لە بوارە جیاجیاکانی خەبـاتی سیاسی و مافخوازی چین و توێژە جیاوازەکانی کۆمەڵگە کە لە گۆڕەپانـدا بوونیان هەبێت و هەموو ئەوانەی دەرەوە و نـاوخۆی وڵات دەگرێتەوە. دیارە کە هێزەکـانی کوردستان دابەش بوون بە سەر بیر و ڕا و ئایدیا جیاوازەکان و هەر هێز و رێکخراو وتـاکە کەسێک پرۆژە و بەرنـامەی تـایبەتی سیاسی خـۆی هەیە بـۆ داهـاتووی ئێـران و کوردسـتان و بەرنـامە سیاسـی و فیکرییەکـان جیـاواز و جۆراوجـۆرن، هێزمـان هەیە کە داوای فیدرالیزم دەکات هێزی تر داوای خودموختاری یـان ئیسلامی یـان سەربەخۆیی دەکات یان هەمانە کە بەس دیموکراسی دەوێت، لێرە دەبێت خاڵی هاوبەش لە بەرچاو بگیردرێت و خـاڵی هاوبەشی هەموو هێزەکـان بە پێـی بەرنـامە و پرۆگرامی خۆیـان دیموکراسی و باوەڕ بە پلۆرالیزمە هەر بۆیە باشترین مکانیزم بۆ پێکهێنانی بەرە دیموکراتیک بوون و قەبووڵ کردنـی یەکتـر و باوەڕی ڕاستەقینەبێت بۆ بەشداری گشتی کە هەموو فیکـر و ڕا جیاوازەکـان لە ژێـر بەرنـامەیەکی کـاری تـایبەت بە بەرەدا کۆ بکرێنەوە هەم هێزەکانی دەرەوە و هەم هێزەکـانی نـاوخۆ لەم بەرەیەدا بەشـدار بن. ئەوەی کە لە پرسیـارەکانی پێشـوودا باسم کرد دەبێ لە بەرچاو بگیردرێت و ئیرادەی سیاسی و جورئەتی سیاسـی ئەوێت کە بتوانین هەنگـاو بەرەو بەرە بنێین و ئامانجمـان دیموکراسـی ڕاسـتەقینە و بەدیهێنـانی خەون و ئـاواتی نەتەوەکەمـان بێـت. لە سـاڵانی ڕابـردوودا بە داخەوە حیزبەکانی کوردستان تووشی کێشەو گرفتی ناوخۆیی فراوان بوونەوە کە بوو بە هۆی لێکترازان و جیا بـوونەوە و ئینشعاب و ئەوەش درووست بـوونی بەرەی تـا ڕادەیەک نـامۆمکین کـرد دەبـێ دەست پێشـخەرییەکی بـوێرانە لە لایەن هێـزە خـاوەن

کاریگەریەکانی کوردستانی خۆرهەلات ئەنجام بگرێت کە هەموو هێزەکان کۆ بکرێنەوە و پێش هەموو شتێک ئاشتەواییەک لە نێوان هێزەکانی کوردستانی خۆرهەلات درووست ببێت و پەیوەندییەکانیان لە گەڵ یەکتر ئاسایی بکرێتەوە و هەموویان دان بە فەرمی بوون و سەربەخۆ بوون و خاوەن ڕێکخستن و سیستەم بوونیان دا بنرێت و بە ڕای من ئەوە ئەتوانێت ڕێگە خۆشکەر بێت بۆ پێکهێنانی بەرە، ئەگەر چی زۆر چاک دەبێت کە پێش هەموو شتێک ماڵی دوو حیزبی دیموکرات و کۆمەڵە ڕێکبخرێنەوە کە ئەگەری درووست بوونی بەرەی لێ دەکەوێتەوە.

ئەگەریش ئەوە ڕووی نەدا یان جێبەجێ نەکرا دوو ڕێگای تر هەیە کە دەکرێت تاقی بکرێنەوە و ڕێخۆشکەر بن بۆ پێکهاتنی بەرە یەکەم ئەوەی کە لایەنێک یان دوو لایەن بە ئەوپەڕی لێبووردەییەوە دەستپێشخەری بکەن و ئێواش ئێواش پێش هەموو شتێک پلاتفۆرمێک لە لایەنە سیاسیەکان پێک بێنن و خۆێنەدنەوە بۆ هەموو ڕێگاکان بکرێن کە کامیان دەتوانێت درووستکەری بەرەیەکی بەرفراوان بێت، دووهەم ئەوەی کە کەسانی بێلایەن و کەسایەتییە بەناوبانگ و سەربەخۆکانی کوردستانی خۆرهەلات هەوڵی درووست کردنی پلاتفۆرمێک بدەن و لایەنەکان بانگ بکەن بۆ کۆ بوونەوە لە دەوری پلاتفۆرمێکی هاوبەش و دواتریش هەنگاو نان بەرەو پێکهێنانی بەرە، کە هەموو هێز و ڕێکخراو و کەسایەتیە چالاکەکان خۆیان لە نێوی دا ببیننەوە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٠ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٦

مستەفا شەمامی: باشترین ڕێگە بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی، پێکهێنانی کۆنفڕانسی ئاشتیی نەتەوەییە بۆ ڕۆژهەڵات

بەڕێز مستەفا شەمامی ڕێکخەری گشتیی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرنگیی پێک هێنانی بەرەی کوردستانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەو بەرەیە چین؟

شەمامی: گرینگیی بەرە، و زەروورەتی پێکهێنانی بەرەی کوردستانی دەکرێت لە هەبوونی بزاڤێکی سیاسی - نەتەوەیی دا زەق بکرێنەوە، بزووتنەوەی رزگاریخوازی نەتەوەیی کورد کە خاوەنی ئیستراتیژی لەپێناو دەستخستن و دابینکردنی ئامانجەکانی رزگاری نەتەوایەتی، ئازادی، عەدالەتی کۆمەلایەتی و سەرئەنجام ساغکردنەوەی سەروەری سیاسی لەسەرئاستی ئەسلی مافی دیاریکردنی چارەنووس لە شکلی مومکینی خۆیدایە، هەنووکە لە قۆناغی خەبات لە پێناو رزگاریدا خۆی دەبینێتەوە، کەوایە مەنتیقییە مادام خەباتی قۆناغی هەنووکەیی کورد بۆ رزگاری لە ستەم و جەوری نەتەوەیی ئۆرگانیزەکراوە، ئەم خەباتە پێویستی بە هێز و پتانسیلی نەتەوەیی گشت رەهەندی بەلام هەمگەرا و بگرە ئەگەر بگوونجێت موەحەد و یەکگرتوو هەیە، ئەم هێزە موەحەد و یەکگرتووە لەئەنجامدا، وەک فاکتەری کارگەر و کارساز رۆلی خۆی لە ساغکرنەوەی بەرەیەکی کوردستانی، وە یان هێزی هاوپەیمانی رۆژهەلاتی کوردستاندا دەگێرێت، تاکوو بتوانرێت بزاڤی نەتەوەیی بە سوودوەرگرتن لە تەوانایی و قابیلییەتیەکانی بەرەی پێکهاتوو، ئامانجی ئیستراتیژیکی ئەم قۆناغە لە خەبات کە بریتی بوو لە رزگاری لە ئاست زوولم و زۆری نەتەوەیی مسۆگەر بکات.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

شەمامی: هۆکار و بەربەست و لەمپەرەکان، دەتوانرێن لەهەبوونی کەماسی و لاوازی هەستی نەتەوەیی - نیشتیمانیدا زەق بکرێنەوە، کە ئەم کەماسییە بۆتە لەمپەرێک لەئاست مسەوگەرکردنی "سازانی نیشتیمانی"، سازانی نیشتیمانی واتە ساغکردنەوەی ئیرادەیەکی موەحەدی نەتەوەیی لەسەر ئاستی کۆکردنەوە و پاراستنی بەرژەوەندی گشتی - نەتەوەیی، کە ئەمەش واتە پێویستی زەفکردنەوە و تەفەوقی هەست و بەرژەوەندی نەتەوەیی بەسەر گشت هەست و بەرژەوەندییەکانی شەخسی، سێنفی، حیزبی تاک تاکی ناو کۆمەڵگای کوردستانی، کە ئەم پێویستییەش بەداخەوە لەئەنجامی لاوازی هەستی نەتەوەیی - نیشتیمانی تاکەکان، و نەگوونجانی دەگەل سایکۆلۆژی سیاسیان، مسەوگەربوونی بۆ هەنووکە ئەگەر نەڵێم ئاستەمە، بەلام ئاسانیش نییە، هەر بۆیەشە بەتەبەع لەم کەماسییە هەموو هەوڵەکان لەئاست ساغکردنەوەی بەرە، یان هاوپەیمانیێکی ئیستراتێژیک، لەدەستپێکدا تووشی ئاستەنگی و تەفەوقی بەرژەوەندی تاک و کۆ و حیزب و گروپەکان، بەسەر بەرژەوەندی گشتی - نەتەوەیی دەبێتەوە و لەئەنجامدا پرۆسێسی هەمگەرایی حیزبەکان بۆ پێکهێنانی بەرە، لە واگەرایی زیاتر لەپێشوویی نێوانحیزبی و نێوانگروپیدا، خۆی دەبینێتەوە.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە، پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

شەمامی: ئەگەر مەبەست لە پێکهێنانی بەرەی کوردستانی، ساغکرنەوەی هێزێکی یەکگرتوو، وە موەحەدی نەتەوەی بۆ قۆناغی هەنووکەیی رزگاری نەتەواییەتی بێت، باشترین شێوە بۆ پێکهێنانی ئەم بەرەیە، سوود وەرگرتن لە مکانیزمگەلی پێوەست و پێویست بۆ ساغکرنەوەی مۆدێلی "نوێنەرایەتی ئاوێنە"یە، واتە مادام بەرەی کوردستانی لە ئەگەری پێکهاتن و هەبوونی، ڕۆلی دەمراستی گشت رەهەندی لە بوارگەلی سیاسی، دیپلۆماسی، سەربازی... دەنوێنێ، سروشتییە ئەگەر لە جەوهەردا سازانی نیشتیمانی مەبەست بێت دەبێ لەبواری ساختاری و پێکهاتەیی، ئاوێنەی تەواوئنمای جۆراوجۆرییەتی ناو کۆمەڵگای سیاسی کوردستان بێت، واتە پێویستە وە دەبێ گشت حیزب و هێز و کەسایەتی کوردستانی زەمینەی "مشارەکەت بۆ دەستەبەرکردنی ئەسلی رەزایەت"یان، بۆ فەراهەم بکرێت و عەمەلەن لە ڕێگای نوێنەرانیان لە پرۆسێسی بریاراتی سیاسی کە پەیوەندییان بە چارەنووسی خەلکەوە هەیە، بەئەندازەی وەزن و قورساییان بەشدار بکرێن.

وەک پێشنیار، لەدستپێکی پرۆسەی پێکهێنانی بەرەدا، پێویستە کەمپینێک بە مەبەستی گەیاندنی زانیاری سەبارەت بە

گرینگییەت و زەروورەتی هەنووکەیی بەرە، روو لەخەڵک بەمەبەستی هیدایەت و جەهتدارکردنی بیرورای گشتی رێکبخرێت، ئەم کەمپینە دەتوانێ هاوتەریب دەگەڵ گەیاندنی زانیاری بەخەڵک و ساغکرنەوەی بیرورای گشتی لەئاست زەروورەتی بەرە، لە فازی دووهەمیدا دەتوانێ وەک هێز و ئیرادەی گەل، لەشکلی گرووپی فیشار رۆل بگێرێت و فیشار و زەخت و داواکاری لەپێناو پێکهێنانی بەرە روو لە ئەحزاب و هێز و کەسایەتیەکانی ناو گۆرەپانی خەبات ئاراستە بکات.

لە فازی سێهەمدا، باشترین رێکار بۆ ساغکردنەوە و پێکهێنانی بەرەی کوردستانی، پێکهێنانی کۆنفەرانسی ئاشتی نەتەوەیی بۆ رۆژهەلاتی کوردستانە، کە وردەکارییەکانی چۆنییەتی پێکهێنانی لە مەنشوری بزووتنەوەی کۆماریخوازانی رۆژهەلاتی کوردستان، لە بەشی "نەقشەی رێگا"دا، بەووردی ئاماژەی پێکراوە

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٩ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٦

عەبدوڕڕەحیم مەعریفەتی: پێکهێنانی بەرە پێویستیی بە لێبڕاویی و فیداکاریی زۆری لایەنەکان هەیە.

بەڕێز عەبدوڕڕەحیم مەعریفەتی، ئەندامی دەفتەری سیاسیی ڕێکخراوی خەباتی شۆڕشگێڕی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرنگیی پێک هێنانی بەرەی کوردستانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەو بەرەیە چین؟

مەعریفەتی: سەبارەت بە ناو و دەستەواژەیەک بۆ قەوارە و پێکهاتەیەک کە هێز و لایەنە سیاسییە جیاوازەکان پێکەوە لە ژێر سەیوان و هەیوانێکدا کۆ دەکاتەوە، دەبێ بڵێین: لێککۆبوونەوەی چەند کەس و لایەنێک بەمەبەستی یەکخستنی هێزەکانیان و بۆ کارکردن لە پێناو ئامانجێکی هاوبەشدا و لە بڕگەیەکی زەمانی سنووردار‌دا، دەکرێ یا دەبێ ناوێکی پڕ بە ناوەرۆکی خۆی بۆ دیاری بکرێ؛ وەک: "بەرە"، فیدراسیۆن، یەکیەتی و... .

"بەرە" لە مێژووی تێکۆشانی گەلاندا مانایەکی تاڕادەیەک تایبەتیی وەرگرتووە. هەر بۆیە بە تێگەیشتنی ئێمە پێداگریی لەسەر ئەو ناوە لەسەرەتاوە، ڕەنگە ببێتە گرفت. بە سەرنجدان لەو چەند خاڵەی خوارەوە دەتوانین تا ڕادەیەک لە گرینگیی و پێویستیی پێکهێنانی "بەرە" تێبگەین:

بە داخەوە بزووتنەوەی چەکداریی لەم قۆناغەدا لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە پەرژوبڵاوی دەستی پێکرد، لایەنەکان ستراتیژێکی ڕوون و یەکگرتوویان نەبوو، هێزە کوردستانیی و سەرتاسەرییەکان بە هۆی جیاوازیی زۆر و تەنانەت

دژبەیەک لە فکر و بۆچوون و داخوازدا تاکتیکی کورتماوە و درێژخایەنیان یەکتری نەدەگرتەوە، ئەمانە و زۆر خاڵی دیکە بوونە هۆی دابڕانی و لێکدابڕانی زیاتر و لاوازبوونی بزووتنەوەی ئازادیخوازیی کورد لە ڕۆژهەڵات.

پێمانوایە ئێستا مەترسیی جینۆسایدی کورد لەو بەشەی کوردستان، بە بەراورد لەگەڵ سەرەتای سەرهەڵدانی بزووتنەوەی ئەم دواییانەی ڕۆژهەڵات، زیاتر و بەرچاوترە. بزووتنەوەی نەتەوەیی ڕۆژهەڵات سەرەڕای مەترسیی دوژمنانی داگیرکەر گرفتی ڕێکخستنی پێوەندییەکانی لەگەڵ چالاکان و نارازییان و خەباتکارانی ناوخۆی ئێران و کوردستان و گەلانی ناوچە و تەنانەت کوردی بەشەکانی دیکەی کوردستانیش هەیە، بە جۆرێک کە نارێکیی و ناهاوسەنگیی لەو پێوەندییانەدا زۆر جار ترس لەسەر هێندێک کەس و لایەنی بەشداری بزووتنەوەکە دروست دەکا و، جاری وایە سکاڵا دەگاتە ئاستێک ئاواتەخواز بین دوژمنان فریا کەون، دۆستان کوشتیانین.

لە ڕابردوو و ئێستاشدا زۆربەی وزەی هێزەکانی نێو بزووتنەوەی مافخوازانەی ڕۆژهەلاتی کوردستان لە تێکگیران و بەریەککەوتنی ناوخۆییدا هەم خەسار بووە و هەم خەسارەشی لێکەوتۆتەوە، بۆیە پێویستە هەم وزەی شۆڕش و شۆڕشگێڕان جێی خۆی بگرێ و هەم شێلگیرانە هەوڵ بۆ گێڕانەوەی متمانە و سارێژکردنەوەی زامەکان بدرێ.

ئاماژەکان پێمان دەڵێن کە کورد بە بەراورد لەگەڵ گەلانی جیهان و لەچاو قەوارە و پێگەی جوگرافیی و مێژوو و فەرهەنگی خۆی و زۆریی و گەورەیی قوربانییەکانی، بەشخوراوترین و مەزلوومترین نەتەوە لە ناوچە و تەنانەت لە جیهانیشدایە، بە تایبەت بەشە ڕۆژهەڵاتییەکە کە لە دۆخێکی زۆر هاڵۆز و هەستیار و دژوار دایە و، بارستایی ستەمی چەند قاتی کۆماری بەنێو ئیسلامیی ئێران لەسەر خەڵکی ئەو بەشەی کوردستان ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ئەستوورتر بووە و، تا ئەوڕۆش ڕۆژی ڕۆژهەڵاتییەکان لەودیوی ئاسۆ ماوەتەوە.

ئەمڕۆ کورد و خاک و فەرهەنگ و مێژووەکەی لە ڕۆژهەڵات کەوتۆتە بەر پیلان و پەلاماری پیسی دوژمنێکی نەگریس کە سەرەڕۆیی و ستەم و دەستدرێژییەکانی سنووری وڵاتی پەڕاندووە و خەریکە کەوشەنی قاڕڕەش دەبڕێ. ئەو داگیرکەرە ناڵە و نووزەی لانەوازانی بەرپێی خۆی نابیسێ و گوێ لە دەنگ و داوای دادگەرانەی لایەن و ناوەندە جیهانییەکانیش ناگرێ.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

مەعریفەتی: بە تێگەیشتنی ئێمە لەمپەرەکانی سەر ڕێی پێکهێنانی "بەرە" لە نێو هێزە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان

زۆرن، بەڵام بە کورتی ئاماژە بە چەند خاڵێک دەکەین:

- مێـژووی تێکۆشـانی پـڕ کەموکـورتیی لایەنەکـان چەنـدە پـاڵنەرە بـۆ یەکڕیزیـی و هاوکـاریی، جێـی داخە بەو ڕادەیەش - بەهـۆی جـۆری هەڵسـوکەوتیانەوە- کۆسـپە لەبەردەم دروسـتبوونی بەرە. بە بـڕوای ئـێمە ئەو کەس و لایەنـانە لە پێنـاوی نەهێشـتنی ئەو کۆسـپانە و پڕکـردنەوەی ئەو کەلەبەرانە و دووبـارە و چەنـدبارە نەبـوونەوەی هەڵە و خەسـارەتەکان پێویستییان بە دانبەخۆداگرتن و دان بە هەڵەدانان و دان بەیەکتردانان هەیە.

- لەمپەرێکـی دیـکەی سـەر ڕێـی پێکهێنـانی بەرە بـاری سـایکۆلۆژیی و تایبەتمەنـدیی چینـایەتیی کەسـەکان و بەتـایبەت بڕیاربەدەستەکانی نێـو لایەنەکـانە، بە رادەیەک کە دژوارە لە قـاڵبی دیسپیلیندا قـاڵ بـبن و پـێکەوە لە جامێکـدا جێیـان بێتەوە.

- پێگە و هەڵکەوتەی جوگرافیی و شوێنی بـنکەی لایەنەکـان، کە دەبـوو هانـدەر و ڕێخۆشکەر بـێ بـۆ دروسـتبوونی بەرە، بە داخەوە ڕێگرە لە بەر دەم یەکیەتییەکە.

- دۆخی ئێستای بزاڤی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە چەشنێکە کە کەلێنی کـردۆتەوە بـۆ دەستێوەردانی کەس و لایەنـی دەرەکیـی بە دۆست و دوژمن و دوور و نزیکەوە و، تەنانەت بە بیانوو و لەژێر نـاو و پەردەی هاوخەبـاتیی و هاوکاریی و دڵسۆزییش.

- گرفتێکـی دیـکە بـوونی ڕای جیـاوازە لەنێـو ڕیزەکـانی بـزووتنەوەدا سـەبارەت بە چەشـن و جۆرەکـانی خەبـات لە ئەوپەڕی مەدەنیـی و ئاشـتییخوازانەوە تـا ئەوپەڕی شۆڕشـگێڕانە و چەکـدارانە و، لەوپەڕی راسـتەوە بـۆ ئەوپەڕی چەپ و، لەوپەڕی ئیسلامییەوە بۆ ئەوپەڕی سێکولار.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ میکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆیان تێدا ببیننەوە؟

مەعریفەتی: لە ڕاستییدا میکانیزمی کەمکردنەوە و نەهێشتنی ئەو هەموو جیاوازییانە لەو بڕگە زەمانیی و لەم شوێنەدا کە زۆربەی لایەنە دیار و زەقەکانی بەشداری بزووتنەوەی نەتەوەیی ڕۆژهەڵاتی تێدا جێگیرن، ئاسان نییە، ئەگەر نەڵێین زۆر ئاسـتەمە. ئەم خـاڵە پێویسـتیی بە لێبڕاویـی و فیـداکاریی زۆری لایەنەکـان هەیە، بە شـێوەیەک کە هەر لایەنە قەوارە و توانا و وزە و بڕشتی خۆی هەڵسەنگێنێ و، وەک هەیە خۆی ببینێ نەک وەک سێبەری بەری بەیانی.

قەناعەتهێنان بەوە کە چ جۆرە خەباتێک گونجاوە لەگەڵ ئەو بارودۆخە و چۆنییەتیی کۆکردنەوە و گونجاندنی جۆرەکانی خەبات لە ژێر چەترێکدا بێگومان کاریگەریی لەسەر میکانیزمی دڵخواز بۆ رێکخستنی "بەرە" دەبێ.

وەک لە ڕووی فکرییەوە پێویستیمان بە لێکنزیککردنەوەی ڕا و بۆچوونە جیاوازەکان و خاڵی هاوبەش هەیە، لە پراکتیکیشدا دەبێ هێز و لایەنێکی کاریگەر و متمانەبەخۆ و فیداکار هەبێ ببێتە تەوەر بۆ کۆکردنەوەی لایەنە پەرتەوازەکان، کە بە بڕوای ئێمە تا ئێستا هیچ لایەنێک نەیتوانیوە ئەو هێز و وزەیە لە خۆیدا نیشان بدا.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروستبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە رێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

مەعریفەتی: پاڵنەر بۆ پێکهێنانی بەرە، سەرەڕای هەموو ئەو خاڵانەی ئاماژەمان بۆ کردن، هەستکردنە بە بەرپرسیاریی و مەترسییەکان و، تێگەیشتن و خوێندنەوەی وردی بارودۆخی ناوچەیی و نێونەتەوەیی و، حاڵیبوونە لە ئاراستەی ڕەوتی ڕووداوەکانی نزیک و دوور. ئەوە وەڵامێکە بە پرسیارەکانی داهاتوو و هیوایەکە بەوە کە بەوەجێهێنانی ئەو ئەرکە لەو دۆخە دژوارە دەرباز بین.

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - ڕێکەوتی: ١٠ی نۆڤەمبەری ٢٠١٦

کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان: بەخۆماندا بچینەوە و بیر لە یەکگرتن و خەباتی هاوبەش بکەینەوە

نوێنەرایەتیی کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

نوێنەرایەتیی کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان: وەک ئاشکرایە مەبەست لە پێکهێنانی بەرە کۆکردنەوەی هێزی لایەنە سیاسیی و کەسایەتییە سەربەخۆکانە بۆ هاوخەباتیی لە پێناو ئامانجە هاوبەشەکان. پێکهێنانی بەرە بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان، کە بە بۆچوونی ئێمە ئەگەر بە شێوەی کۆنگرەیەکی نیشتمانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان بێت، گونجاوتر دەبێت بۆ ئەم قۆناخە، دەبێتە هۆی کۆکردنەوەی لایەن و تاکە سیاسیی و مەدەنییەکانی ئەم بەشەی کوردستان و دڵگەرمیی و هیوایەکی نوێ بە خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەبەخشێت. هاوکات ئەم بەرە یان کۆنگرەیە دەتوانێ ڕەوایی هەبێت بۆ ئەوەی ڕوو بە دەرەوەی ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش نوێنەرایەتیی ئەم بەشەی کوردستان بکات.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

نوێنەرایەتیی کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان: لەمپەر یان بەربەستەکان بەداخەوە زۆرن و بەرچاوترینیان هەڵسوکەوتی نادێموکراتییکی بەشێک لە لایەنە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە کە خۆیان بە هێزی سەرەکیی دەزانن. ئەوان بەداخەوە نەک هەر بۆ لایەنەکانی تر، تەنانەت زۆر حیساب بۆ یەکتریش ناکەن. ئەوەش پێشینەیەکی مێژوویی دوورودرێژی لە ناو کورد دا هەیە و تەنیا تایبەت بەم سەردەمە نیە. بێگومان ئەزموون وەرنەگرتن لەم مێژووە و

دووپاتکردنەوەشی لەمپەرێکی تره. جیا لەوەش ئەزموونی چەند ساڵی رابردووش ئەوەمان پێ دەڵێت کە حیزبەکانی ڕۆژهەڵات، بەتایبەت ئەوانەی درووشمی ڕۆژهەڵاتمێحوەریی دەدەن بە ئەندامەکانییشیانەوە، لەجێی خۆتەرخانکردن بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان زیاد لە پێویست خۆیان بە لاگریی و جووابجەنگیی یەکتر بەتایبەت لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان لەسەر بەش و لایەنەکانی تری کوردستانەوە سەرقاڵ کردووە و بەمەش زیاتر لێک دوور کەوتوونەتەوە.

بە گشتیی لە ڕوانگەی ئێمەوە لەمپەری گەورەی پێکهێنانی بەرە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لایەنە پاوانخوازەکانی ڕۆژهەڵات، بە کۆنکرێتییش دوو لایەنی "حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران" و "کۆمەڵەی شۆڕشگێڕی زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران"ن کە هەم لە ڕابردوو لە بەرامبەر یەکتردا و ئێستاش لە بەرامبەر لایەنەکانی دیکەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ئەم هەڵسوکەوتە پاوانخوازییەیان زۆر ڕوون و ئاشکرایە و لە کەس شاراوە نیە. دیارە ئەوە بەم مانایە نیە کە لایەنەکانی دیکە لەم بووارەوە یان لە بوواری تریشەوە بێ کەموکوڕیی بن یان لەم ڕەوشەی ڕۆژهەڵات بەرپرسیار نەبن، بەڵام بەپێی ئەزموونێک کە لە ڕابردوو و بەتایبەت لەم چەند ساڵەی دواییدا هەمانە، ئاشکرایە کە ئەوان لەم ڕووانگە پاوانخوازییەوە خۆیان بە دەسەڵاتداری ڕابردوو و خاوەنی داهاتووی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەزانن و تەنانەت لەوپەڕی قەیرانی خەباتی خۆیان و ڕۆژهەڵاتی کوردستانییشدا ئامادە نەبوونە و ئامادە نیین لەگەڵ لایەنەکانی تر کار بکەن و هەوڵی دۆزینەوەی مێکانیزم و ڕێچارەیەکی نوێ بدەن. وەک لە هەمووان ئاشکرایە ئەوان لە چەند ساڵی ڕابردوودا پێکەوە بەڵێننامە یان بەڵگەنامەیەکی دوو قۆڵییان واژۆ کردووە و بەداخەوە خەونی گواستنەوەی ئەزموونی قەیراناوی و شکستخواردووی پەنجا پەنجای دوو پارتە سەرەکییەکەی باشووری کوردستانیان بۆ داهاتووی ڕۆژهەڵات هەیە. بۆیەش بەدوای ئاڵتێرناتیڤێکی دیکەدا نیین و لەمپەری سەرەکیی پێکنەهاتنی بەرەش لە ئێستادا لە ڕوانگەی ئێمەوە بە پلەی یەکەم لەستۆی ئەم دوو لایەنەیە و بە پلەی دووهەمیش لایەنە سیاسییەکانی دیکەش لێی بەرپرسیارن کە نەیان توانیوە کارێکی تر بکەن.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببیننەوە؟

نوێنەرایەتیی کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان: ئاشکرایە هەتا بەشێک لە لایەنە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵات بە فکرێکی پاوانخوازانەوە لەگەڵ پرسی ڕۆژهەڵات بە گشتیی و لەگەڵ لایەنە سیاسییەکانی تر بەتایبەتیی هەڵسوکەوت بکەن و لەو ڕابردووە کارەساتبارە و بێدەسکەوتە ئەزموون وەر نەگرن، هیچ بەرەیەک پێک نایەت. خۆ تەنانەت ئەگەر پێکیش بێت، هەتا لایەنە پاوانخوازەکان بەم هزرەوە سیاسەت بکەن، سەرکەوتوو نابێت و شکستی پێ دێنن. دیارە لایەنە سیاسییەکان بە گشتیی هیچ لایەنێکمان بێ هەڵە و کەمووکووڕیی نەبووینە و نیین، هەمووشمان بەپێی توانامان لەم ڕەوشەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەرپرسین. بۆیە پێویستە هەمووومان جارێکی تر بەخۆماندا بچیینەوە و و بیر لە یەکگرتن و خەباتی هاوبەش

بکەینەوە. پێویستە هەموومان بە تێڕوانینێکی تازەوە بۆ داهاتوویەکی باشتر بۆ ڕۆژهەڵات پلان دانێن و هاوکاریی یەکتر بکەین. هەر کات توانییمان خۆمان لەم سیاسەتە کلاسییکەی ڕابردوو دەرباز بکەین و بە پەسندکردنی یەکتر و بە دیدێکی دێموکراتییکەوە لە پێناو ڕزگاریی ڕۆژهەڵات حیساب بۆ هەموو لایەنەکان بکەین، ئەوکات دەکرێت هیوایەک هەبێت کە بەرە سەر بگرێت و ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش لەم قەیرانە ڕزگاری بێت.

ڕۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

نوێنەرایەتیی کۆمەڵەی یەکسانیی کوردستان: بەشێک لە وڵامی ئەم پرسیارەمان لە پرسیاری پێشوودا داوەتەوە. بەڵام بە کورتی لە ڕووانگەی ئێمەوە بۆ پێکهێنانی بەرە سەرەتا پێویستە هەوڵ بدرێت زەمیینەی دیالۆگ لە نێوان لایەنەکانی ڕۆژهەڵات خۆش بکرێت. دەستپێشخەریی کەسانی سەربەخۆ و خاوەن ئەزموونی ڕۆژهەڵات لەم ناوەدا دەتوانێ کاریگەریی باشی هەبێ. پێویستە لەم دیالۆگەدا ڕێکخراوە شارستانییەکان و کەسانی ئاکادێمییک و سەربەخۆ و خاوەن ئەزموونیش بەشدار بن. ئەگەر لە ئەنجامی ئەم هەوڵانەدا متمانەیەک لە نێوان لایەنە سیاسییەکان درووست بێت و ئیرادەیەک بێتە گەڕ، دەکرێت کۆمیتەیەکی هاوبەش بۆ بەرە یان کۆنگرەیەکی نیشتمانیی بۆ ڕۆژهەلاتی کوردستان بە بەشداریی هەموو لایەنە سیاسییەکان و ڕێکخراوە شارستانییەکان و کەسانی سەربەخۆ پێک بێت. بەڵام وەک باسمان کرد هەندێک لایەن تا ئێستا سەلماندوویانە کە بەداخەوە ئامادە نیین هیچ هەنگاوێک لەم بووارەوە هەڵ گرن. تەنانەت ئامادەی هیچ جۆرە کارێکی هاوبەش لە گەڵ یەکتریش نیین. بۆیە لە وەها دۆخێکدا و بەم هەڵوێستەی ئەم لایەنانەوە زۆر ئەستەمە هیچ جۆرە بەرەیەک لە ڕۆژهەڵات پێک بهێندرێت. دیارە لە ئاستێکی نزمتریشدا تا ئێستا هاوکارییمان نەبووە. بۆ وێنە نەبوونی هاوهەڵوێسیی لە بابەت ڕێوڕەسم و بۆنە هاوبەشەکانی وەک یادی کۆماری کوردستان و نەورۆز، یان بۆ خۆپێشاندان و نارەزایەتییەکان و تەنانەت نووسیینی بەیاننامەیەکی هاوبەش لە دژی لەسێدارەدرانی زیندانییانی سیاسیی و کوشتنی کۆڵبەر و کاروانچییەکان، چەوساندنەوە و کوشتنی ژنان و هتد. بەڵام هیواخوازین بە هەوڵ و هیممەتی هەموو دڵسۆزانی ناوخۆیی و دەرەوەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و بە لەخۆبردوویی لایەنە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵات، بتوانیین بەسەر ئەم قەیرانەدا زاڵ بیین و یەکگرتوویەک و هیوایەکی نوێ بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان بێنیینە دی.

سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕۆژی کورد - ڕێکەوتی: ١ی دێسەمبەری ٢٠١٦

عەبدوڵڵا حیجاب: لایەنەکان مەرج بۆ یەکتر دامەنێن و دیالۆگێکی هەمەلاگر و بەرفراوان دەست پێ بکەن

بەڕێز عەبدوڵڵا حیجاب، سیاسەتمەدار وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێک هێنانی بەرەی کوردستانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێانی ئەو بەرەیە چن؟

حیجاب: باسکردن لە پێویستیی پێکهێنانی بەرە یا پلاتفۆرمێکی نەتەوەیی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان ئەوەندە دووبارە کراوەتەوە کە ئیدی بووە بە کلیشەیەکی ئاسایی و چی دیکە سەرنجی خەڵک ڕاناکێشێ. هۆکارەکەشی دەگەڕێتەوە بۆ سەر نەبوونی کولتووری دێمۆکراسی و هەوڵ نەدان بۆ جێگیر کردنی پلۆڕالیزمی سیاسی لە جۆگرافیای سیاسیی کوردستان دا. من بۆ ئەو پرسیارەی دۆستان و پشتیوانانی نێونەتەوەیی کوردستان کە بۆ چی هێزەکانی کورد بە شێوەی هاوئاهەنگ و وێکڕا کار ناکەن، هیچ وەڵامێکم نیە. ناشتوانم بیانووی بێ بنەمای هیچ لایەنێک بۆ پاساودانی ئەو کەم کارییە دوبارە بکەمەوە.

هەل و مەرجی سیاسی کوردستان گۆڕانی بنچینەیی بە سەردا هاتوە، پێکهاتەی کۆمەڵگا گۆڕداوە، پارسەنگی هێز گۆڕانی بە سەردا هاتوە، هێزی نوێ هاتوونەتەوە گۆڕەپانی سیاسیەوە، شەپۆلی نوێ لە کۆمەڵگادا وەڕێ کەوتوون کە بە شێوەیەکی جیاواز کاری سیاسی دەکەن، کە چی هێزە دیارەکانی بەشدار لە بزووتنەوەی کوردستان دا هێشتاش بە پێی هەل و مەرجی سی چل ساڵ لەمەوبەر سیاسەت دەکەن. زۆر جار لە خۆم دەپرسم کە ئەگەر بێ و گۆڕانکارییەکی جیدیتر لە ناوچەی ئێمەدا بێتە پێش، ئەو هەموو هێزە چەکدارە لێک دابڕاو و پچڕ پچڕە چۆن دەتوانن هەبوونی یەکتر قبووڵ بکەن! لە کۆمەڵگایەکی مەدەنی و دێمۆکراتیک دا کە هێزەکانی کورد ئیدیعای پێکهێنانی دەکەن، پلۆڕالیزمی سیاسی و کۆکردنەوەی ناوەندەکانی

بڕیاردان و هێز لە چوارچێوەی سازی یا دەزگای هاوبەشی نەتەوەیی دا مەرجی سەرەکین. جا ئەگەر لە قۆناغی تێکۆشان بۆ ئازادی دا، هێزەکانی پێکەوە کار نەکەن و ناوەندێکی هاوبەشیان نەبێ، لە داهاتووی کوردستان دا چ روو دەدا!! پێکهێنانی بەرە دەتوانێ وەڵامێک بێ بۆ ئەو پرسیارانە.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ میکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆیان تێدا ببیننەوە؟

حیجاب: دەکرێ لە بواری تێئۆریکەوە میکانیزمی پێکهێنانی پلاتفۆرمی سیاسی گەڵاڵە بکرێ و بخرێتە بەر چاوی خەڵک، بەڵام ئەو کارە کاتێک کەڵکی هەیە کە کۆمەڵێک کەس یا لایەن خوازیاری بن و بە جیدیی بگرن. لە وەزعی ئێستای رۆژهەڵاتی کوردستان دا پێشکەش کردنی گەڵاڵە و ریز کردنی میکانیزمی پێکهێنانی بەرە ناتوانێ بە کردەوە لە گۆڕەپانی سیاسی دا هیچ کاریگەرییەکی بێ. سەرەڕای ئەوەش، ڕای جیاواز لە سەر ئەو پرسە دەتوانێ داخوازیی پێک هێنانی بەرە زەقتر بخاتە ڕۆژەڤەوە.

یەکەم مەرج ئەوەیە کە خوێندنەوەیەکی ئەورۆییمان لە وەزعی جیهان و ڕەوشی ئێستای کوردستان هەبێ. ناکرێ هیچ هێز یا لایەنێک خۆی بە مەرجەع یا لێوەگەر دابنێ و پیی وابێ کە دەبێ هێزێکی دیکە بۆ خەباتی سیاسی ئیزن لەو وەربگرێ یا لە لایەن ئەوەوە دانی پێ دابندرێ تا ئەوەی بتوانێ لە پێکهاتەی نوێی سیاسی دا بەشداری بکا. ئەو هێزانەی کە یەک بنەمای فیکری و یەک پاشخانی سیاسی و ڕێکخراوەییان هەیە و ئێستاش بە ناوی هاوشێوە، بەڵام لێکدابڕاو درێژە بە چالاکی دەدەن، دەتوانن پێداچوونەوەیەکی جیدییان بە سەر وەزعی خۆیان دا هەبێ و هەوڵ بدەن بە یەکگرتووییەوە بەرەو پێک هێنانی پلاتفۆرمێکی هەمەلاگر و هاوبەش هەنگاو هەڵێننەوە. پاشان، پوتانسیەلێکی بەرچاو لە لای ئەو چالاکوانە سیاسیانە هەیە کە وازیان لە خەباتی بە ڕێکخراو یا تەشکیلاتی هێناوە، بەڵام دڵسۆزی حیزبەکان و بزووتنەوەن. ناکرێ ئەو هێزە وەپشت گوێ بخرێ.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروستبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

حیجاب: بزووتنەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان نابێ چاوەڕوانی قەزا و قەدەر بێ و بە هیوای گۆڕانکاریی بە دەر لە ئیرادەی خۆی لە دەرفەت بگەڕێ. هەرێمی ئێمە دەتوانێ هەر کات و سات تووشی گۆڕانکاریی چاوەڕوان نەکراو بێ. لە گۆڕانکاریی چاوەڕوان نەکراویش دا، ڕووداوی چاوەڕوان نەکراو، ئەکتەری سیاسیی چاوەڕوان نەکراو و داهاتووی چاوەڕوان

نەکراو دەتوانێ دەور بگێڕێ. ئەگەر تۆ ئامادە نەبی، لە دوورەوە چەندە بڵێی "حەمەدم و ماڵم لە قۆیتەڵێ" یە، پووشێک ناکا. بەو وەزعەی کە بە چاوی خۆمان دەبینین، هیچ ئامادەکارییەک بۆ بە دەستەوەگرتنی جڵەوی ڕووداوە سیاسەکان یا سیاسەتێکی پڕووئاکتیڤ بەدی ناکرێ، و ئەوەش گەورەترین لاوازیی بزووتنەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە.

با واز لە ڕیزکردنی کۆمەڵە وشەیەکی جوان بەڵام بێ کاریگەری بێنین. نە تەنیا سبەینێ، بەڵکوو ئەمڕۆش دەرەنگە. هێزەکان دەتوانن بە شێوەیەکی ڕوون و بە بێ داڕشتنی پلان بۆ لاوازکردنی یەکتر، چەند خالێک بۆ تێگەیشتن لە یەکتر و وەک بنەمای گفتوگۆ بۆ پێکهێنانی بەرە ڕابگەیەنن، مەرج بۆ یەکتر دامەنێن و دیالۆگێکی هەمەلاگر و بەرفراوان دەست پێ بکەن.

تاکەکان و لایەنگرانی حیزبەکانیش کە بەشێکیان لە دەرەوەی وەڵاتن، دەستڕۆیشتوون و لە ماڵپەڕە کۆمەڵایەتیەکان دا چالاکن، دەتوانن و پێویستە واز لە قووڵترکردنەوەی ناکۆکیەکان، بەکارهێنانی زمانی گرژ و ئاڵۆزی خولقێن بێنن و ببن بە پێشەنگی فەرهەنگی دیالۆگ و پێکەوە سازان. کاتێک بەرەو بەهێزکردنی ئەو فەرهەنگە ڕۆیشتین، زەمینەی دروستبوونی بەرە ئامادە دەبێ.

سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٩ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٦

شەماڵ بۆکانی: بوونی بەرە دەتواندرێ ببنە جەمسەرێک لە بالانسی سیاسی ناوچەکەدا

بەڕێز شەماڵ مامزادە بۆکانی. کادێری پێشکەوتووی پارتی ئازادیی کوردستان وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرنگیی پێک هێنانی بەرەی کوردستانی بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێانی ئەو بەرەیە چین؟

مامزادە: وەک پێشتر لە چەند بابەتدا ئاماژەم پێداوە، لە پێش گرینگی دان بە کۆنگرەی نەتەوەیی کورد، پارتە سیاسیەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەبو بەپێک هێنانی بەرەی کوردستانی یەکەم هەنگاوی پتەوی خۆیان بنێن وبە بڕیاری بەرەی ڕۆژهەڵاتیەوە بەشداری کۆنگرەی نەتەوەیی بکەن، یەکەم زەرورەتی پێکهێنانی بەرەش بۆ گەڕانەوەی باوەڕی جەماوەری کوردستانە بۆ بەردەوامی لە خەبات و پشتیوانی ئەم ڕەوتە واتە گرێدانی سەنگەری شاخو سەنگەری شار بۆ دەرکردنی بڕیاری هاوبەش لە سەر ڕووداوەکان کە دەبێتە یەکدەنگی بۆ بەرپەرچدانەوەی چەواشەکاریەکانی حکومەتی ئێران. لە بوواری متمانەو بەرزکردنەوەی کەسایەتی سیاسی، لە سیاسەتی دەرەکیشدا بە تایبەت لە ئەگەری پێوەندی وڵاتاندا کاریگەری تایبەتی هەیەو ناوچەکەش بە پێی جیۆگرافیاو دیمۆگرافی سیاسی بە یەکگرتن و بوونی بەرە دەتواندرێ ببنە جەمسەرێک لە بالانسی سیاسی ناوچەکەدا

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

مامزادە: با بەزمانێکی سادە لە پێشدا بڵێم خۆبەزلزانی سەرکردە سیاسیەکان و هەست نەکردن بەوئەرکەی پێیان سپێردراوە بۆتە هۆکاری کۆسپی سەرەکی بۆ پێک نەهاتنی بەرە، پاشان لاوازبوونی هەستی نەتەوایەتی و زاڵ بوونی ئایدیای حیزبی

و جیاوازیەکانی شێوەی خەباتی سەردەمیانە وهەروەها مێژووی هەندێک لایەن بۆتە خۆرەی یەکدەنگی. بەشێکیشی دەگەڕێتەوە سەر ئەوهونەری سیاسەتەی کە کۆماری سێدارەی ئیسلامی بە ئاژاوەگیری ڕەوت و گەلاڵەی داڕێژەی سیاسی لە شێوەی هێرشبردندا دەباتە خانەی بەرگری وشیکاری پارتەکانی ڕۆژهەلات، واتە وایان سەرقاڵ دەکات تەنیا خەریکی بەرپەرچدانەوەی ڕێکلامە مەنفیەکانی حکومەت بن، واتە جەقبەستوویی وپەسیوی فیکری.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ میکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆیان تێدا ببیننەوە؟

مامزادە: یەکەم میکانیزمی پێکهێنانی بەرە بۆ ئەوەی هەمولایەنەکان خۆی تێدا ببیننەوە بەهێزکردنی هەستی نەتەوایەتییە کە لە سەروی بەرژەوەندی تاکە کەسی وحیزبییەوە بێت، هەرلایەنێک سێ کەس یان چەند کەس لە سەرکردەوە ئەندامانی سەرەوەی سیاسی دەست نیشان بکەن کە بتوانن خاوەن دەسەلاتی بریار و تێگەیشتن وپێکگەیشتن بن لە سەرداڕێژە سیاسیەکان و ڕاگەیاندنە هاوبەشەکان.

ئەنجومەن هەبێت نەک سەرکردایەتی بەرە، لە ئەگەری بونیشدا بە شێوەیی دەورەیی بێت، ئیتر ئەندامی زیاتر و هێزی چەکدار و مێژوو نەبێتە پێوەر.
خاڵی سێهەم داڕشتنی سیاسەتێکی هاوبەشی ساڵانە و زەفکردنەوەی چەندین ووشەی بریقەدار کە پێوەندی بە یەک گرتووییەوە هەبێت و لە پەراوێزی سیاسەتی درێژخایەندا ببێتە نوکەڕمی مافی چارەی خۆنوسین.

لە بوواری ئابوریشدا بە یارمەتی هەمولایەک وبەشداری کەسانی پسپۆڕ پرۆژەی داهاتی ئابووری بۆ بەڕیوەبردنی سیاسەتەکانی بەرە بێتە ئاراوە، واتە لە دووای سەرکەوتنی گەلاڵەیی ئابووری، وەرێخستنی کەناڵێکی سەتەلایتی وەک زەرورەتی خەباتی سەردەمیانە ئامانجی سەرەکی بێت، وەک دەشزانن میدیا هێزێکی بە توانای حاشا هەڵنەگرە بۆ دەربازبوون لە بەستێنی دابران لە کۆمەڵگا

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروستبوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێکهێنانی بەرە؟

مامزادە: بەشێک لە وڵامەکان لە سێ پرسیاری پێشوودا خۆیان زەق کردۆتەوە، وەک بەهێزکردنی هەستی نەتەوایەتی و کاڵ کردنەوەی هەندێک ئایدا بۆ بە ڕێوەبردنی سیاسەتێکی سەرکەوتووانە، دوواتردەست هەڵگرتن لە خۆ بەزل زانینی هەمو

سەرکردە حیزبییەکان، بەشێکی هەرە گرینگیش دەگەڕێتەوە سەرپەیڕەوکردنی ئەوسیاسەتەی کە باوەڕی ئایدۆلۆژیکی ئایینی کۆماری سێدارەو هەروەها بە لێکۆڵینەوە لەو باوەڕەی کە لە ژێر سایەی حکومەتێکی توتالیتریزمدا زۆر جار دەرکەوتووە کە لۆژیکی خەباتی بەڕوالەت مەدەنی، لە لۆژیکی دەسەلاتەوە سەرچاوە دەگریٚ، واتە بە هیٚچ جۆرەچالاکیەکی ناوخۆی ڕۆژهەلات کە لەژێر ناوی جیاجیادا خۆیان زەقدەکەنەوە گرینگی و بایەخیان پیٚ نەدرێت چونکە ئامانج تەنیا کاڵ بوونەوەی چالاکی و مێژووی خەباتی پڕ شانازی حیزبەکانی ڕۆژهەلاتە و بەس، لە لایەکی تریشەوە بگەین بەو قەناعەتەی پشت بەستن بە وڵاتانی زلهێز "دە" لە سەد بێت. و باوەڕمان بەوە هەبێت کۆماری سێدارە بەهێزەو لە هونەری سیاسەت دەزانیٚ، بۆ دووایین ووتەش ئیتر بەس لە ژێر ڕێکلامی پاراستنی ئەزمونی هەرێمی باشووری کوردستان خەباتی رۆژهەلات بخەینە پەراوێزەوەو جەماوەری ناوخۆ بیٚ هیوا کەیین.

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢٩ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٦

سوورکێو زەکی: بۆ ڕزگاریی ڕۆژهەڵات هەنگاوی یەکەم گێڕانەوەی متمانەیە بۆ خەڵکی ڕۆژهەڵات

بەڕێز سوورکێو زەکی، چالاکی سیاسی و مامۆستای زانستە کۆمەڵایەتییەکان لە سوئێد وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

زەکی: ئامانج لە بەرە یا کۆنگرەیەکی نیشتمانیی کۆکردنەوەی وزە بڵاوەکان و بیروڕا جیاوازەکانە لە دەوری ئۆرگانێکی بەرزتر بۆ هاوکاریی و هاوخەباتیی لە پێناو ئامانج و داخوازییە هاوبەشەکان. بۆیە بەرەیەکی یەکگرتوو بۆ هەموو نەتەوەیەکی بندەست بەتایبەت ئەگەر فرەلایەنیی و دەنگ و داخوازیی جیاوازی تێدا بێت زۆر گرینگ و پێویستە و بۆ کورد بە گشتیی و کوردی ڕۆژهەڵاتیش بەتایبەتیی کە لە نزییک بە یەک سەدەی ڕابردوودا شۆڕشێکی خوێناویی و تراژێدیک و بەداخەوە کەم دەسکەوتمان هەبووە، پێویستییەکی زیاترە، زیاتر لەوەش بۆ ئەوەی ئەم هەموو قوربانییە بەفیڕۆ نەڕوات و بە سەرەنجامێک بگات.

بۆیە پێکهێنانی بەرە یان کۆنگرەیەک بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان، کە لە ڕووانگەی منەوە لە فۆرمی کۆنگرەدا باشتر و دێموکراتییکترە، دەبێتە هۆی کۆکردنەوەی هێز و وزەی لایەنەکانی ئەم بەشەی کوردستان و دڵگەرمیی و گوڕ و تیین بە خەڵک و لایەنەکان و بە گشتیی بە خەباتی ئەم بەشەی کوردستان دەبەخشێتەوە. جگە لەمەش ئەم بەرە یان کۆنگرەیە دەتوانێ ڕەوایی (Legitimacy) تەواوی هەبێت بۆ ئەوەی چ ڕوو لە لایەن و بەشەکانی تری کوردستان و چ ڕوو لە وڵاتانی دەوروبەر و دەرەوەی ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش نوێنەرایەتیی ماف و داخوازییەکانی ئەم بەشەی کوردستان بکات.

لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا و بەتایبەت لەم دەورەیەی ڕاپەڕینی گەلانی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست کە بە بەهاری عەرەبیی ناوی دەر کرد و نەخشەی ناوچەکە کەوتە بەر پێداچوونەوە و چەندین سیستەمی دیکتاتۆریی لە ناوچەکە هەڵوەشێندرانەوە، لەوانەیە یەکێک لە گەلە هەرە ستەملێکراوەکانی ئەم ناوچەیە ئێمەی کورد و بەتایبەت ڕۆژهەڵاتیی بین کە تا ئێستا لەم گۆڕانکارییە گەورەیە دەسکەوتێکی ئەوتۆمان نەبووە، تەنانەت ئەوەندە کاریگەرییەشی لەسەرمان نەبووە کە بەخۆماندا بچینەوە و بیر لە یەکگرتن و خەباتی هاوبەش بکەینەوە.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

زەکی: ئەگەر بە ڕاشکاویی ولام بدەمەوە، بزووتنەوەی کورد بە گشتیی لە ڕوانگەی منەوە بزووتنەوەیەکی دێموکراتییک نەبووە و هەتا ئێستاش زۆربینەی لایەنەکانی کوردستان ئەوەندەی خەریکی خۆخۆرەوەیی، خۆسەپێنیی، یەکتر سڕینەوە، یەکتر سووککردن و خۆ بەمێحوەر دیتنن، نیو ئەوەندە باوەڕیان بە فرەلایەنیی و یەکتر پەسندکردن و کاری هاوبەش نەبووە و نییە. ئەمەش پێشینەیەکی مێژوویی هەیە و یەکێک لە خاڵە هەرە لاوازەکانی خەڵکی کورد بووە بە ئێستاشەوە. لە لایەکی تر لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بە گشتیی و لە کوردستان بەتایبەتیی، یان بە هەڵە لە پێناسەی حیزب گەیشتوون یان بە گێڕانی نەخش و ئەرکی حیزب بۆ کاری سیاسیی و پێوانی پرۆسەیەکی دێموکراتییک بۆ گەیشتن بە دەسەڵات قانع نین. هەر بۆیەش حیزبەکان زیاتر نەخشی "حیزب دەوڵەت" دەگێڕن و هەر لایەنێک هەوڵ دەدات ناوچەیەک و دۆڵێک لە کوردستان بۆخۆی داگیر بکات و فەرمانڕەوایی لەسەر بکات. ئەم ئەزموونەمان لە میرنشینە کوردەکانیشدا هەیە و حیزبی ئەوڕۆش لە جێی کاری سیاسیی بۆ ڕزگاریی لە ڕێی ستراتیژییەکی کوردستانیی درێژماوە، بیر لە گرتنی شوێنێک و دەسەڵاتدارێتیی خۆی و وەلانانی لایەنەکانی تر و دەسکەوتی حیزبیی و خۆدەوڵەمەندکردن دەکاتەوە ئەگەر بۆ ماوەیەکی کورتییش بێت. وەک دەبینیین بزووتنەوەی کورد لە ووتە و ئیدعا و تیۆرییدا هەموو قۆناخەکانی دێموکراتیی، ئازادییخوازیی، مافی مرۆڤ و یەکسانییخوازیی بڕیوە، بەڵام لە کردەوەدا هێشتا دەرەسە سەرتاییەکەشی فێر نەبووە و پێی جێبەجێ نەکراوە.

دیارە ئەمە پێویستیی بە شیکاریی زۆرە، بەڵام ئەگەر ڕاشکاوانە و کۆنکرێت لە بابەت ڕۆژهەڵاتەوە قسە بکەم، بێجگەلە ئەم خاڵە لاوازە کە لەناو بزووتنەوەی کورددا گشتییە، لەمپەری سەرەکیی بەردەم پێکهێنانی بەرە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ڕوانگەی منەوە زیاتر دوو لایەنی سیاسیی "حدکا" و "کۆمەڵەی شۆڕشگێڕ"ن. دیارە ئەوە بەم مانایە نییە کە لایەنەکانی تر بەرپرسیار نەبن، بەڵام بەپێی ئەزموونی ڕابردوو و بەتایبەتییش لەم چەند ساڵەی دواییدا دەر کەوتووە ئەم دوو لایەنە بەتەنیا خۆیان بە خاوەنی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەزانن و نەک هەر ئامادە نەبوونە لەگەڵ لایەنەکانی تر، چ لەگەڵ ئەو لایەنانەی لێیان جیا بوونەتەوە و چ لەگەڵ ئەوانەش کە فکرێکی جیاوازیان هەیە، بەرە پێک بێنن، بەڵکو

ئەگەر هەوڵێکی تریش لەم بابەتەوە لەئارادا ببێت، هەوڵیان داوە ژێربەژێر شکستی پێ بێنن یان بە هەموو شێوەیەک تەحریمی بکەن. ئەوەش زیاتر بۆ ئەم هزرە پاوانخواز و سێنترالیستییەی حیزب دەوڵەت دەگەڕێتەوە کە ئەم دوو لایەنەش لەسەری پەروەردە بوونە و تا ئێستاش نەیانتوانیوە بە دیدێکی خەسارناسانەوە بە خۆیان و شکستی بزووتنەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتدا بچنەوە کە لەمەشدا بەپێی هێز و توانای ڕابردوویان، پشکی شێر بەر ئەوان دەکەوێت. ئەم دوو لایەنە، لەگەڵ ڕێزم بۆیان، لەجێی گرتنە ئەستۆی ئەم بەرپرسیارەتییە مێژووییە و دانانی پلان و پرۆژەیەکی دێموکراتییک کە هەموو لایەنەکان لەخۆ بگرێت و ڕۆژهەڵات لەم قەیران و دواکەوتووییە ڕزگار بکات، بەداخەوە هەر بەم ڕووانگە کلاسییکەوە هەر لە ئێستاوە هەوڵی گواستنەوەی مێکانیزمی پەنجا بە پەنجای باشووری کوردستان بۆ داهاتووی ڕۆژهەڵات دەدەن و دیانهەوێ ڕۆڵی پارتی و یەکێتیی لە ڕۆژهەڵات بگێڕن. بێگومان ئەم مێکانیزمەی ئەوانیش، پێکهێنانی بەرەیەکی دێموکراتییک بە لەمپەر دەبینێ، ئەوەک بە زەروورەتێک بۆ ڕۆژهەڵات، هەرچەند دانیشی پێدا نانێن. بۆیەش لەمپەری سەرەکیی بەردەم پێکنەهاتنی بەرە لە ئێستادا لە پلەی یەکەمدا لەستۆی ئەم دوو لایەنە سیاسییەیە و بە پلەی دووهەم لە ئەستۆی لایەنە سیاسییەکانی تری ڕۆژهەڵاتە.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببیننەوە؟

زەکی: هەر وەک وتم هەتا ئەم هزر و مێکانیزمە پاوانخوازەیە بەسەر لایەنە سەرەکییەکانی ڕۆژهەڵاتدا زاڵ بیت، بەرە پێک نایەت، ئەگەریش پێک بێت، لایەنە پاوانخوازەکان شکستی پێ دێنن. بۆ پێکهێنانی بەرە پێویستە سەرەتا زانیاریی و خوێندنەوەیەکی درووستمان هەبێت لەسەر ئەم کاراکتەرانەی قەرارە بەرەکەیان لی پێک بێت. بۆیە بەم پێشیینەیەی لایەنە سەرەکییەکانی ڕۆژهەڵات کە لە ڕابردوودا نەیانتوانییوە هەڵسوکەوتێکی سەردەمیانەیان لەگەڵ یەکتردا هەبێت و ئەزموونی شەڕێکی خوێناوییشیان پێکەوە هەیە، پێویستە سەرەتا بەخۆداچوونەوەیەکی خەسارناسانە بکرێت بەم ئەزموونە نادێموکراتیکەی کە کوردی ڕۆژهەڵات بە گشتیی و حیزبی دێموکرات و کۆمەڵە بەتایبەتییش دەرهەق بە یەکتر و تەنانەت لە بەرامبەر لایەنی تریش لەخۆیان نیشانیان داوە. پێویستە ڕۆشنبیران و کەسانی سەربەخۆ و تەنانەت ئەندامانی خۆشیان نەترسانە و ڕاشکاوانە بەربەستەکان باس بکەن و ڕەخنە لەم لایەنانە بگرن کە ئامادە نیین ڕەخنە لە ڕابردووی خۆیان بگرن و حازرییش نیین لایەنەکانی تر لەخۆ بگرن یان لە دەوری یەک کۆیان بکەنەوە. ئەمە دەبێتە پوتانسێلێکی وەگەڕخەر لەسەر ئەم لایەنانە و دەکرێ لانیکەم لەم دەورەیەدا خۆیان لە بیری حیزب دەوڵەت ڕزگار بکەن و دەست بە سەرەتاییێکی نوێ بکەن لە شێوازی خەبات لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان.

سەرەتاییێکی پێویستی تر ئەوەیە کە ئەم لایەنانە لەوە تێ بگەیەندرێن کە ئێستا یەک بستی خاکی ڕۆژهەڵاتیشیان بەدەستەوە نییە تاهیچ کەس لە ڕۆژهەڵات تێیدا خاوەنبەش بێت. پێویستە ئەوە بزانن کە بۆ ڕزگاریی ڕۆژهەڵات هەنگاوی

یەکەم گێڕانەوەی متمانەیە بۆ خەڵکی ڕۆژهەڵات، خەڵکێک کە قەیرانەکانی داگیرکاریی، هاڵاواردن، ئابووریی، کۆمەڵایەتیی، مەزهەبیی، کولتووریی و تەنانەت شوناسیش لە زۆر شوێن و ناوچە بەرۆکی گرتووە. خەڵکێک کە هەزینەیەکی زۆر سەنگینی داوە و ماندووە لە دانی هەزینەی زۆرتر، ئەویش بە ڕێبەرایەتیی ئەم لایەنانەی، کورد وتەنیی، هەر بە ڕێەی خۆیان دەبیێون و هەر ئازان بە ڕابردوویەکی پڕ لە کارەساتەوە شانازیی بکەن و خۆیان بە نموونە و مامۆستای دێموکراتیی و ئاشتیخوازیی و مافی مرۆڤ دەزانن و یەک هەڵە لە کاری سیاسیی خۆیاندا نادۆزنەوە و هەمووی بە پڕشنگدار و جێی شانازیی دەبینن. بەمەش بێجگەلە سەپاندنی هەزینەی زیاتر بە خەڵکی ڕۆژهەڵات، دەسکەوتێکیان نابێت. بۆیە تەنیا بە بەخۆداچوونەوە، ئەزموونوەرگرتن لە ڕابردوو و وەلانانی بیری حیزب دەوڵەت و هەنگاونان بۆ پێکەوەبوون و لەخۆگرتن (including) ڕوو لە هەموو لایەنەکانی ڕۆژهەڵات بێ وەلانانی یەک لایەنیش، هەنگاوی یەکەم و بەردی بناخەی ئەم بەرەیە دا دەنرێت، نەوەک بە بێبەشکردن، وەلانان و پەراوێزخستن (excluding). ئەگەر ئەم کراوەییە و بەخۆداچوونەوەیە بێتە ئاراوە، دەکرێ دیسکۆرسێکی فراون ڕێک بخرێت کە هەموو لایەنەکانی ڕۆژهەڵات و ڕێکخراوە شارستانییەکان، ڕۆشنبیران، نووسەران و کەسانی ئاکادێمیی سەربەخۆ و بەتواناش لەخۆ بگرێت. ئەگەر لە ئەنجامی ئەم دیسکۆرسەدا بتوانرێ کۆنگرەیەکی ڕۆژهەلاتیی کراوە و بەربین، شتێک لە چەشنی کۆنگرەیەکی نیشتمانیی بۆ ڕۆژهەلات ڕێک بخەن، دەکرێ میکانیزمێکی گونجاو بێت بۆ سەرگرتنی بەرە یان کۆنگرەکە. بەڵام وەک باسم کرد، کراوەیی لایەنەکان بەتایبەت ئەم لایەنانەی ناوم بردن، ڕێکخستن و ئامادەکردنی زەمینەی ڕەوانیی ئەم کارە، دڵسۆزیی بۆ بەرژەوەندیی گشتیی ڕۆژهەڵات نەوەک بۆ لایەنێک، تێگەیشتن لە بارودۆخەکە و ئیرادەی پێویست بۆ هەڵگرتنی بەرپرسیارەتییەکی لەم ئاستەدا زۆر پێویستە و بەبێ ئەم زەمینەیە، ئەگەر بەرەیەکیش درووست بێت، بنچینەیەکی لاوازی دەبێت ودەبێتە هۆی دووپاتکردنەوەی ئەزموونی ڕابردوو.

ڕۆژی کورد: **پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟**

زەکی: لە پرسیاری پێشوودا وڵامی ئەم پرسیارەشم داوەتەوە. ئەمەی باسم کرد دەکرێ مێکانیزمێکی گونجاو بێت، بەڵام بێجگەلەوە، سەرەڕای هێژموونیی حیزبەکان لە بوواری سیاسییەوە لە ڕۆژهەڵات، کۆمەڵگەی ئێمە تەنیا لە حیزبەکان پێک نایەت و تەنیا ئەوانیش لێی بەرپرسیار نین. بۆیە دەکرێ ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی شارستانیی وفەرهەنگییان، ڕووناکبییران و کەسایەتییە ئاکادێمیک و سەربەخۆکانیش لە لایەن خۆیانەوە لە دەرەوە و ناوخۆی ڕۆژهەلات دەستپێشخەریی بکەن و زەمینەی کۆکردنەوەی لایەنەکان بڕەخسێنن و پێشنیار و نەخشەڕێگەی خۆیان هەبێت.

سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕۆژی کورد - ڕێکەوتی: ٢ی دێسەمبەری ٢٠١٦

رزگار عەباسزادە: بەرە دەتوانێ هێز و لایەنەکان لە ژێر چەترێک و بۆ وەدیهێنانی ئامانجە هاوبەشەکان کۆ بکاتەوە

بەڕێز رزگار عەباسزادە، ئەندامی سەرکردایەتی، بەرپرسی پێوەندییەکانی پارتی ئازادیی کوردستان لە هەولێر و ئەندامی فەرماندەیی هێزی پێشمەرگەی پارتی ئازادیی کوردستان (پاک) وەڵامی پرسیارەکانی رۆژی کورد دەداتەوە.

رۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لەچی دایەو زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیەچین ؟

عەباسزادە: خستنە رووی ئەم تەوەرە بۆ باس و گفتوگۆ پڕۆژەیەکی پێویست و جێی دەسخۆشییە لێتان.

پارتی ئازادیی کوردستان هەر لە رۆژی دامەزرانەوە، بایەخێکی زۆری بەم پرسە داوە. لە راستیدا بۆ یەکەمجار پارتی ئازادیی کوردستان دروشمی پێکێنانی بەرەی کوردستانی لە رۆژهەڵاتی کوردستان هەڵگرتووە. لە یەکەم بەیاننامەی پاکدا، واتە راگەیەندراوی دامەزرانی، یەک بەندی تەواو لە سەر پێویستیی پێکهێنانی بەرەی کوردستانی نووسراوە. دواتریش ڕێبەری گەورەمان شەهید سەعید یەزدانپەنا بە تێر و تەسەلی لە بارەی پێویستیەکانی بەرەیەکی کوردستانی لە رۆژهەڵاتی کوردستان شیکاریی کردوە.

گرینگیی پێکهێنانی بەرەی کوردستانی لە رۆژهەڵاتی کوردستان لەوەدایە کە بەرەیەکی ئەو تۆ دەتوانێ لە سەردەمی خەبات و تێکۆشان بۆ ئازادیی کوردستان، هێز و لایەنە سیاسییەکانی گۆڕەپانەکە لە ژێر چەترێک و بۆ وەدیهێنانی ئامانجە هاوبەشەکان کۆ بکاتەوە، پێوەندیی نێوان هێز و لایەنە سیاسییەکان رێکبخا و ئەرک و مافەکانیان لە سەر یەک و لە نێو

بزووتنەوەکەدا پێناسە بکا، ببێتە مەرجعی سیاسیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و بڕیار لە شەڕ و ئاشتی بدا. لە پاش ڕامالینی داگیرکەر لە کوردستان و سەرکەوتنیشدا، تا بەڕێوە چوونی هەڵبژاردن بۆ پێکهێنانی حکومەت و پارلمانی کوردستان، حوکمڕانی دەکا.

زەرورەتەکانی پێکێنانی بەرەی کوردستانی ئەگەر بە خاڵ بیژمێرین دەکرێ لەم خاڵانەدا کورت و پووخت بکرێنەوە:

١- هاوکێشەی هێز و پێگەی جەماوەریی حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بە چەشنێکە کە هیچ هێزێک بە تەنیا، یان دوو هێز پێکەوە، ناتوانن یەکڕیزی سیاسیی و جەماوەریی پێکبێنن؛ چونکە ڕۆژهەڵات لە حاڵەتێکی فرەحیزبیی دایە و سەنگ و قورسیی هێزەکان زۆر لە یەک دوور نیین.

٢- هەم خەڵکی کوردستان و هەم کۆمەڵگای نێو دەوڵەتی باشتر تەعامول و هاریکاری لە گەڵ نەتەوە و حیزبگەلێکی یەکگرتوو دەکەن.

٣- ڕۆژهەڵاتی کوردستان جگەلەوەی لە گەڵ دوژمنێکی گەورەی وەک دەوڵەتی ئێران تەڕەفە، لە نێو خۆیشیدا، زۆر کێشە و پەرت و بڵاوی هەیە. بەرەی کوردستانی دەتوانێ هەم خەبات دژی تاران ڕێکبخا و هەم ئەو کێشە و کەلێنە نێوخۆییانە پڕ بکاتەوە.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لەبەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لەکوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

عەبباسزادە: زۆر هۆکار و لەمپەڕی ورد و درشت لە بەر دەم پێکهێنانی بەرەی کوردستانیدا هەن. ڕەنگە ئەم دیمانەیە توانای شیکردنەوەی وردیانی نەبێ. بۆیە تەنیا دەتوانین بە پوختی وەک ئاماژە باسیان لێوە بکەین. یەک لە هۆکارەکان نەدیتنی زەرورەتی بەرەی کوردستانییە. ئەوەش لە باوەڕ و سیاسەتەکانیانەوە سەرچاوە دەگرێ. بڕێ هێزی سیاسیی پێیانوایە کە بەرە پێویست نییە. هۆکارێکی دیکە ئەوەیە کە بڕێک هێز تەنیا وەک درۆشمێکی عامە پەسند کاری لە سەر دەکەن و نەک هیچ هەنگاوێکی جدییان بۆ هەڵنەگرتووەتەوە بەڵکوو، خۆیان لەمپەڕیش بوون. لە هۆکار و بەربەستەکانی دیکە دەتوانین ئاماژە بە خاڵێکی گرینگی دیکەش بکەین کە بریتییە لە خوێندنەوەی ناواقعی بڕێک لایەن لە سەر خۆیان و لایەنەکانی دیکە. ئەو هێزانە نایانەوێ گۆڕانکارییە قووڵەکانی ٢٥ساڵی ڕابردوو ببینن و وا دەزانن جیهان و کوردستان هەر هی ٣٠ ساڵ لەمەوبەرە.لە حاڵێکدا لەم ٢٥ ساڵەدا زۆر هێز ورد و خاش وبوون و هێزی دیکە سەریان هەڵداوە. بڕێک لایەن بەرەی کوردستانیان بۆ تەسفییە حیساب لە گەڵ ڕکەبەرەکانیان دەوێ. هێندێکی دیکە خۆیان هەڵگرتووە کەی ڕکەبەرەکانیان نەمان و لە ناو چوون ئەوان ببنە تاکە پاڵەوانی گۆڕەپانەکە. دیارە بەم ڕوانگە و دیتنانەوە بەرەی

کوردستانی ناتوانێ پێک بێ. لە پاڵ ئەمانەدا دەکرێ ئاماژە بەو جیابوونەوانە بدەین کە لە ریزی حیزبەکاندا لە ٢٠٠٦ بەملاوە روویان دا.

رۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بەچ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کەهەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببیننەوە؟

عەبباسزادە: هەتا پرسی پێوەندیی لایەنە جیابووەکان لە یەکتر چارەسەر نەکرێ، زۆر بە زەحمەتی دەبینم بەرەیەک پێکبێ کە هەموو لایەنەکان خۆیانی تێدا ببیننەوە. یان دەبێ لایەنە لێکجیاوە بووەکان لە گەڵ یەک ، یەکبگرنەوە، یان دەبێ بوونی یەکتر بە فەرمی بناسن و ئامادەی پێوەندیی و هاوکاری یەکتر بن.

رۆژی کورد: پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بەدروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیەو چ رێکارگەلێک دەتوانن ببنەرێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

عەبباسزادە: وەک باسم کرد بە زەحمەتی دەبینین بەم حاڵەی ئێستامانەوە بەرەیەکی یەکگرتوو پێک بێت؛ مەگەر لەم حاڵەتانەی خوارەوەدا:

١- لایەنە لێک جیاوە بووەکان یەک بگرنەوە.
٢- لایەنە لێک جیاوە بووەکان یەکتر بە فەرمی بناسن و ئامادەی تەعامول لە گەڵ یەک بن
٣- لایەنە جیاوە بووەکان ناوی خۆیان بگۆڕن.
٤- هێزێکی زۆر گەورەتر و کاریگەرتر لە هەموومان، بمانخاتە بەر گوشار و ئیمتیازی سیاسیی و هیچ کەس نەوێرێ لە ژێری دەربچێ.

بەڵام ئەگەر بە دەست ئێمە وەک پارتی ئازادیی کوردستان بێ، هەر بەیانی بانگهێشتی هەموو حیزبەکان دەکەین و گفتوگۆ لە سەر چۆنیەتی دامەزرانی بەرە دەست پێدەکەین و پێکەوە هەنگاوەکانی بۆ دیاریی دەکەین و دەست پێدەکەین.

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢ی دێسەمبەری ٢٠١٦

شەریف بێهرووز: هیچ بەرەیەک بە بێ ڕێکەوتنی سیاسی جێبەجێ نابێ

بەڕێز شەریف بێهرووز، سیاسەتمەدار وەڵامی پرسیارەکانی ڕۆژی کورد دەداتەوە.

ڕۆژی کورد: گرینگیی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی بۆ کوردستانی ڕۆژهەڵات لە چی دایە و زەروورەتەکانی پێکهێنانی ئەم بەرەیە چین؟

شەریف بێهرووز: بەرەی کوردستانی لە ڕۆژهەڵات و لە گشت پارچەکانی تری کوردستان پێداویستییەکی هاشاهەڵنەگرە، مەگەر ئەوەی کە لایەنێک بیهەوێ بە تەنیا ئیدارەی سیاسی و سەربازی وڵات بکات هەروەک بەداخەوە ئێستا لە باکوور و ڕۆژئاوا دەبیندرێ. بە حوکمی ئەوەی کە گشت هێزە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان هێزی چەکدارییان هەیە، ناکرێ بە بێ هاوئاهەنگی هیوایەک بە سەرکەوتن لە مەیدانی سەربازی بە دژی ڕژێم و پاشان لە داهاتووی کوردستانی ئازاد دا هەبێت. ئێمە هەردەم ووتومانە رووخانی ئەم ڕژێمە تەنیا بە کوردی ڕۆژهەڵات ناکرێ، جا بزانە ئەودەم رووخانی وەها ڕژێمێک چەندە چەتوون تر دەبێت ئەگەر چەندین لایەنی کوردی هەبێت کە هەریەکەوە هێزی پێشمەرگەی خۆی هەبێت و هیچ هاوئاهەنگێکیش بەیەکەوە نەکەن. زەروورەتەکانی پێکهێنانی بەرەی کوردستانی هەر ئێستا بۆ رووخانی ئەم ڕژێمە نییە، بەڵکوو بۆ داهاتووی وڵاتیشە کاتێک ئەم هێزە چەکدارانە دەگەوێنەوە ناوخۆ و دادەمەزرێن. پێکهێنانی بەرەی کوردستانی لە ڕۆژهەڵات هەم یارمەتیدەر دەبێت کە ئەم ڕژێمە لە ئەگەری ئالوگۆڕی نێوخۆیی و نێودەوڵەتیدا خێراتر بڕوخێ و هەمیش ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە تەنگ و چەڵەمە و تێکهەڵچوونی نێو هێزەکاندا بەدوور بێ.

ڕۆژی کورد: هۆکار، بەربەست و لەمپەرەکان لە بەردەم پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵات چین؟

شەریف بێهرووز: بەڕای من بەربەستە بنەڕەتییەکانی پێکنەهێنانی بەرەی کوردستانی لە رۆژهەڵاتی کوردستان چەندین لایەنەن.

یەکەم؛ بەداخەوە مێژوویەکی پڕ لە کینە و دوژمنایەتی لە بەینی زۆربەی لایەنەکانی کاریگەر لە پانتای سیاسی رۆژهەڵاتی کوردستاندا هەیە کە ئیزن نادات سەهۆڵەکان بتوێنەوە و پێوەندییەکان ئاسایی بێتەوە، گەرچی بەخۆشیێوە تا رادەیەک ئەمە ئیستا کەمتر بۆتەوە بەڵام ئێستاش رۆڵی ئەساسی لە نزیکنەبوونەوەی لایەنەکاندا دەگێڕێ.

دووهەم، بارسەنگی نابەرابەری لایەنەکان وایکردووە کە هێندێک لایەن حازر نەبن بە دەنگ و رای بەرابەر لە یەک بەرەدا بن. تا ئەو جێگای من ئاگادار بم ئەوە یەکێک لە گرفتەکانی پێکهێنانی بەرە لە میانەکانی ساڵی ۲۰۰۰دا بوو. بەخۆشیێوە ئەمە ئێستا تا رادەیەک کاڵتر بۆتەوە، بەڵام دیسانیش گرفتێکی ئەساسییە.

سێهەم، زۆربەی ئەم لایەنانەی رۆژهەڵاتی کوردستان بەجۆرێک گرێدراوی لایەنەکانی بەدەسەڵاتی پارچەکانی تری کوردستانن کە مخابن بۆ وەها بڕیارێک دەبی لە لایەنی تر ئیزن وەرگرن یا راوێژیان وەرگرن. لایەنەکانی پارچەکانی تر کوردستانیش هێندێک جار لە بەر بەرژوەندی خۆیان بەجۆرێک راستەوخۆو ناراستەوخۆ رێگری لەوەها هەول و تەقەلایەک دەکەن کە بەرە پێک بێت یان لانی کەم ئاستەنگی بۆ دروست دەکەن. ئەمە لە سەردەمی پێکهێنانی کۆنگرەی نەتەوەیی لە هەولێر بە ئاشکرا دەبینرا. کە لایەنێکی دەرەوەی رۆژهەڵاتی کوردستان هەولی دەدا لایەنێکی نزیک بە خۆی لە لیستی نوینەرەکانی رۆژهەڵاتدا بێت و لایەنەکانی تریش بۆ پێشگیری لەم شێوە دەستێوەردانە حازر بە باج دان بە لایەنەکانی نێو بەرەی رۆژهەڵاتی کورستان بوون کە قەت حازر نەدەبوون ئەم باجە بدەن ئەگەر وەها مەترسییەک لەبەردەمیان نەبا.

پاشان زۆربەی ئەم لایەنە دەسترۆیشتووانەی پارچەکانی تری کورستان پێوەندی دۆستانە و چڕوپڕیان لە گەڵ رژێمی ئێران هەیە، کەوایە رژێمی ئێران نەتەنیا هەوەل دەدات پێش بە گرتنی وەها بەرەیک لە رێگای ئەم دۆستانەی خۆی بگرێ بەڵکوو حەولیش دەدات ئەوانەی ئێستا بە جیاجیا هەشن لەت و پەتیان بکات و ئەو رووداوی دابڕانەکانی پاش هەولەکانی پێکهێنانی بەرە بە نیوبژی کۆنگرەی نەتەوەی کورد لە باکووری ئەمریکا لە ساڵی ۲۰۰٦دا بەڵگەی روون و ئاشکران.

لێرەدا دەچمە سەر دوایین هۆکاری هەرە گرینگی پێکنەهاتن و ئاستەنگی سەر رێگای بەرەی کوردستانی لە رۆژهەڵات، ئەویش پەرش و بڵاوی لایەنەکانن. پێشوو لایەنەکانی نەساز بۆ بەرەی کوردستانی لە قامکەکانی پەنجەی دەستێک تێنەدەپەرین، ئێستا لایەنێک لق و پۆی زیاتر لە پەنجەی دەستی لێبۆتەوە و یەکتریشیان قەبووڵ نییە و بێگومان لەوەها

دۆخێکدا دروستکردنی بەرەی کوردستانی یان جۆرێک لە هاوکاری کردن و هاوئاهەنگی کردنی لایەنەکان زۆر چەتوونترە. بێ گومان بەشێک لەو جیابوونەوانە لە سەر بەرژەوەندی و دەسکەوتی تاکە کەسی یان گرووپی بووە و مانەوەشیان بەم شکڵە بۆ پارازتنی هەمان بەرژەوەندی تاکەکەسی و گرووپییە کە لەوانەیە لە ئەگەری یەکگرتنەوەدا و لێکنزیکبوونەوەدا بۆیان چی تر مسۆگەر نەبێ.

ڕۆژی کورد: بەرەی کوردستانی بە چ مکانیزم و شێوەیەک پێک بێ کە هەموو لایەنەکان خۆی تێدا ببینەوە پێشنیارتان بۆ خێرایی بەخشین بە دروست بوونی بەرەیەکی یەکگرتوو چیە و چ ڕێکارگەلێک دەتوانن ببنە ڕێخۆشکەر بۆ پێک هێنانی بەرە؟

شەریف بێهرووز: ئێستا کە زەروورەتەکان پێکهێنانی بەرەم خستە روو و پاشان گرفتەکانی پێکهێنانیشم ئاماژە پێکرد بێگومان پرسیار ئەوەیە چار چییە، مکانیزمی پێکوە سازان و چالاکی کردنی بەهێزرا کامانەن. بە پێی پێکهاتەی سیاسی و سەربازی کوردستان بەگشتی و ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە تایبەتی بەرەی کوردستانی پێویستی بە ڕێکەوتنێکی سیاسی - سەربازی هەیە کە هاوکات ڕێکەوتن لە سەر هەر دوو ئەم دوو بەشەیە کە بەرە دەتوانی هەم ئێستا و هەم لە داهاتوویی ڕۆژهەڵاتی ئازاددا وڵامدەر بێ.

سەرەتا هیچ بەرەیەک بە بێ ڕێکەوتنی سیاسی جێبەجێ نابێت. لایەنە سیاسییەکان دەبێ لە چوارچێویەکدا لە دەوری یەک کۆ بنەوە. کۆبوونەوە و ڕێکەوتنی لایەنە سیاسییەکان بە شکڵ و شێوەی ئێستا تا ڕادەیەک مەحاڵە، بۆیە بۆ زەمینە خۆش کردن بۆ ڕێکەوتنێکی سیاسی پێشتر پێویستە جۆرێک لێک نزیکبوونەوە و ڕێکەوتنی لایەنە سیاسییەکانی ناکۆکی دابڕاودا لە ئارادا بێ. باشترین مکانیزیم بۆ ئەو کارە دروست کردنی لێژنەیەک لە کەسانی شارەزا و بە ئەزموون بە تەواقفی هەموو لایەنەکانە بۆ یەکلاکردنەوەی پرسی یەکگرتنەوەکان یان بە فەرمی ناسینی یەکتر، ئەویش لە پرۆسەی دانوستاندا.

پاش توانەوەی کۆمەڵێک لەو سەهۆڵانە لە بەینی لایەنەکانی ناکۆک ئەودەم زەمینە بۆ پێکهێنانی کۆبوونەوەیەکی لوتکە لە لایەنەکان ساز بکرێ کە تێدا لێژنەیەک لە گشت لایەنەکان لە سەر پرسی دروست کردنی بەرە پێک بێ. لە مەودایەکی زەمەنی دیاریکراودا لێژنە ڕاپۆرتی پێکهێنانی بەرە بداتەوە بە لایەنەکان و پاشان مکانیزم بۆ درست کردنی بەرە بخرێتەوە بەردەم لایەنەکان کە پێم وابێ دەبێ ئەم خاڵانە لە خۆ بگرێ:

بەرە پێویستی بە ئەنجومەنێکی نوێنەران هەیە کە میزانییە هەر لایەن بە پێی ڕادەی کادرو پێشمەرگە و ئەندامانی

ئاشکرای ئەم لایەنە دەبێ، هەڵبەت ئەوە رێگایەکە، دەنا فۆرمولی تریش هەیە. بۆ وێنە بۆ هەر چەند سەد کادر وپێشمەرگە یەک نوێنەر یان بۆ هەر چەند سەد ئەندامی ئاشکرا چەند نوێنەر. رادەی هیچ لایەنەیک بۆ وێنە لە یەک لە سەری سێ کۆیی نوینەران نەبێت و هیچ لایەنێکی بەشدار لە ۲ تا ٥ نوێنەری کەمتر نەبێ.

پاشان ئەنجومەن لێژنەیەکی بەڕێوەبەڕی هەڵدەبژێرێ کە وەک حکوومەتی کاتی تاراوگە ئیش دەکات و بەشێ جیاواز جیاوازی دەبێت کە سێ بەشێ گرینگی دەبێت.

یەکەم؛ دەمراستی رۆژهەڵاتی کوردستانە کە لە سەر رووداوە گرینگەکانی پێوەندیدار بە رۆژهەڵات هەڵوێشت دەگرێ، کە ئەمە نووسینگەی بەرپرسی یەکەمی ئەم لێژنە دەبێ.
دووهەم؛ بەشێ کاروباری دەرەوەیە کە بەرپرسایەتی دیپلۆماسی بە نوێنەرایەتی رۆژهەڵاتی کوردستانی لە ئەستۆ دەبێ.
سێهەمیان؛ بەشی سەربازی یان پێشمەرگە دەبێت کە زیاتر ئاماژەی پێدەکەم.

ئەزموونی باشووری کوردستان بۆی دەرخستووین کە پێشمەرگە لە قالبی حیزبایەتی ناتوانی ئەو کاریگەری و توانایی و لێهاتوویی هەبێت کە هێزو سوپایەکی نیشتمانی پێویستێتێ. هێزی پێشمەرگە نابێ بە فکر و ئایدولوژیای حیزبی بار بهێندرێن، دەبێ تەنیا و تەنیا فێری کاری سەربازی بن و مەشقی پێویستیان بۆ شەر و بەرگری لە نیشتمان پێبکردرێ. رێکخستنی هێزی پێشمەرگەی رۆژهەڵاتی کوردستان هەم لە ئێستادا و هەمیش لە داهاتوودا پێداویستیەکی مێژووییە و دەبی شانبەشانی دروست کردنی بەرەی کوردستانی کاری بۆ بکردرێ و هەموو هێزی پێشمەرگەی رۆژهەڵات لە ژێر فەرماندەیی وەزراەتی هێزی پێشمەرگە دابێت کە لە ژێر چەتری حکوومەتی کاتی و وڵامدەر بە ئەنجومەنی نوینەرانی کاتی دەبێت.

دیارە لایەنی تری پێکهێنانی بەرە وەک شوێن و جێگا، ئابووری و بوارەکانی تکنیکی تر دەبێ تاوتوێ بکرین و مکانیزمیان بۆ بدۆزرێتەوە. بەڵام بە بڕوای من ئەگەر ئیرادە بۆ پێکهێنانی هەبێت هەلومەرجەکە دەتواندرێ لەبار بکرێ و هەنگاو بۆ ئەم ئەرکە پیرۆز هەڵبندرێتەوە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی رۆژی کورد - رێکەوتی: ٢٠ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٦

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: ڕەحمان نەقشی

ڕەزبەری ٢٧٢٠ی کوردی = ئۆکتۆبەری ٢٠٢٠ی زایینی

نۆژەنکردنەوە: ڕەشەمەی ٢٧٢٥ی کوردی = فێبریوێری ٢٠٢٦ی زایینی

سپاس و پێزانین

بۆ ماڵپەڕی رۆژی کورد بۆ ئامادەکردنی دیمانەکان و وەڵامدانەوەی بەشدارانی هێژا.

دەستتان خۆش و هەروا قەڵەم ڕەنگین بن بۆ گەل و نیشتمان.

ڕەحمان نەقشی